

Klasy 4

Wychowanie do życia w rodzinie -

PROWADZĄCY: mgr Bożena Stachowska

Kwalifikacje: Podyplomowe studia WOS I WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Szanowni Rodzice celem tego spotkania/dokumentu jest uzyskanie aprobaty Państwa dla przedstawionego sposobu realizacji WYCHOWANIA DO ŻYCIA W RODZINIE.

1) **AKTY PRAWNE**, na których opiera się realizacja zajęć wychowania do życia w rodzinie w programie szkolnym, to przede wszystkim :

- Ustawa o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży z dnia 7 stycznia 1993 r., a zwłaszcza art. 4.1 (Dz.U. z 1993 r. nr 17, poz.78, z późn. zm.) Zgodnie z tym artykułem do programów nauczania szkolnego wprowadzono wiedzę o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia poczętego oraz metodach i środkach świadomej prokreacji.

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. z 1999 r. nr 67, poz. 756 z późn. zm.)

2) **PODSTAWA PROGRAMOWA:**

Treści podstawy programowej WDŻ wpisują się w program wychowawczo-profilaktyczny każdej szkoły. Zajęcia te realizowane są w szkole podstawowej w klasach IV–VIII. Istotnym założeniem nowej podstawy programowej jest zwrócenie uwagi na indywidualną i społeczną wartość rodziny.

Treści podstawy programowej ukazują seksualność człowieka w kontekście miłości i rodziny.

Podstawa programowa Wychowania do życia w rodzinie dla szkoły podstawowej została podzielona na 6 działów tematycznych:

1. Rodzina
2. Dojrzewanie
3. Seksualność człowieka
4. Życie jako fundamentalna wartość
5. Płodność
6. Postawy.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Ukazywanie wartości rodziny w życiu osobistym człowieka. Wnoszenie pozytywnego wkładu w życie swojej rodziny.

II. Okazywanie szacunku innym ludziom, docenianie ich wysiłku i pracy, przyjęcie postawy szacunku wobec siebie.

III. Pomoc w przygotowaniu się do zrozumienia i akceptacji przemian okresu dojrzewania. Pokonywanie trudności okresu dorastania.

IV. Kształcenie umiejętności przyjęcia integralnej wizji osoby. Wybór i urzeczywistnianie wartości służących osobowemu rozwojowi. Kierowanie własnym rozwojem, podejmowanie wysiłku samowychowawczego zgodnie z uznawanymi normami i wartościami. Poznawanie, analizowanie i wyrażanie uczuć. Rozwiązywanie problemów.

V. Pozyskanie wiedzy na temat organizmu ludzkiego i zachodzących w nim zmian rozwojowych

w okresie prenatalnym i postnatalnym oraz akceptacja własnej płciowości. Przyjęcie integralnej wizji ludzkiej seksualności. Umiejętność obrony własnej intymności i nietykalności seksualnej oraz szacunek dla ciała innej osoby.

VI. Uświadomienie i uzasadnienie potrzeby przygotowania do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny. Zorientowanie w zakresie i komponentach składowych postawy odpowiedzialnego rodzicielstwa.

VII. Korzystanie ze środków przekazu, w tym z Internetu, w sposób selektywny, umożliwiający obronę przed ich destrukcyjnym oddziaływaniem.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Rodzina. Uczeń:

1) wie, co składa się na dojrzałość do małżeństwa i założenia rodziny; zna kryteria wyboru współmałżonka, motywy zawierania małżeństwa i czynniki warunkujące trwałość i powodzenie relacji małżeńskiej i rodzinnej;

2) rozumie, jakie miejsce zajmuje rodzina w społeczeństwie;

3) rozpoznaje typy struktury rodziny: rodzina wielopokoleniowa, rodzina pełna, rodzina niepełna, rodzina zrekonstruowana;

4) wyjaśnia miejsce dziecka w rodzinie i jej rolę dla niego: w fazie prenatalnej, podczas narodzin, w fazie niemowlęcej, wczesnodziecięcej, przedpokwitaniowej, dojrzewania, młodości, wieku średniego, wieku późnego;

5) potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje rodzinne;

6) wie, jak okazać szacunek rodzeństwu, rodzicom i dziadkom oraz docenić ich wkład w życie rodzinne; potrafi wymienić za co i w jaki sposób można wyrazić im wdzięczność;

7) rozumie na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie; wie, jak komunikować uczucia, wyrażać pamięć, składać życzenia z okazji ważnych rocznic rodzinnych, imienin, urodzin, Dni Matki, Ojca, Babci i Dziadka, być uprzejmym i uczynnym każdego dnia;

8) zna i rozumie funkcje rodziny, np. prokreacyjna, opiekuńcza, wychowawcza oraz ich znaczenie na poszczególnych etapach rozwoju człowieka;

9) wyjaśnia czego dotyczy i w czym przejawia się rodzinne wychowanie do miłości, prawdy, uczciwości, wychowanie patriotyczne, religijne, moralne;

10) przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizacja i przeżywanie wolnego czasu;

11) zauważa i docenia formacyjną rolę rodziny: w zakresie przekazywania wiedzy (o życiu, człowieku, świecie, relacjach międzyludzkich), kształtowania postaw, ćwiczenia umiejętności, tworzenia hierarchii wartości, uczenia norm i zgodnych z nimi zachowań;

12) zna i stosuje zasady savoir vivre'u zarówno wobec gości, jak i najbliższych członków rodziny;

13) wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych.

II. Dojrzewanie. Uczeń:

1) rozpoznaje zmiany fizyczne i psychiczne; zauważa i akceptuje zróżnicowane, indywidualne tempo rozwoju;

2) zna kryteria dojrzałości biologicznej, psychicznej i społecznej;

3) rozumie, czym jest cielesność, płciowość, seksualność;

4) wskazuje różnice w rozwoju psychoseksualnym dziewcząt i chłopców;

5) wyjaśnia, na czym polega identyfikacja z własną płcią;

6) zna zagrożenia okresu dojrzewania, takie jak: uzależnienia chemiczne i behawioralne, presja seksualna, pornografia, cyberseks, prostytutka nieletnich; potrafi wymienić sposoby profilaktyki i przeciwdziałania;

7) omawia problemy wieku młodzieńczego i sposoby radzenia sobie z nimi;

8) rozumie, jak budowane są relacje międzypersonalne, wyjaśnia ich znaczenie w rozwoju społeczno-emocjonalnym; potrafi przedstawić istotę: koleżeństwa i przyjaźni, sympatii młodzieńczych, pierwszych fascynacji, zakochania, miłości; zwraca uwagę na potrzebę i wartość wzajemnego szacunku, udzielania

pomocy, empatii i współpracy;

9) uczestniczy w podziale obowiązków; korzysta z pomocy innych i sam jej udziela; potrafi dzielić czas pomiędzy pracę i rekreację; wie, jak tworzyć atmosferę świętowania;

10) przedstawia rolę autorytetów w życiu człowieka, wymienia osoby uznane za autorytety przez innych i siebie.

III. Seksualność człowieka. Uczeń:

1) określa pojęcia związane z seksualnością: męskość, kobiecość, komplementarność, miłość, wartość, małżeństwo, rodzicielstwo, odpowiedzialność; wyjaśnia na czym polega i czego dotyczy integracja seksualna;

2) rozumie znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości oraz budowaniu trwałych i szczęśliwych więzi;

3) określa główne funkcje płciowości, takie jak: wyrażanie miłości, budowanie więzi i rodzicielstwo, a także wzajemna pomoc i uzupełnianie, integralna i komplementarna współpraca płci;

4) rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa;

5) wyjaśnia, na czym polega odpowiedzialność mężczyzny i kobiety za sferę seksualną i prokreację;

- 6) charakteryzuje związek istniejący pomiędzy aktywnością seksualną a miłością i odpowiedzialnością; omawia problemy związane z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej;
- 7) potrafi wymienić argumenty biomedyczne, psychologiczne, społeczne i moralne za inicjacją seksualną w małżeństwie;
- 8) przedstawia przyczyny, skutki i profilaktykę przedwczesnej inicjacji seksualnej;
- 9) zna choroby przenoszone drogą płciową; rozumie ich specyfikę, rozwój i objawy; wie, jakie są drogi przenoszenia zakażenia; zna zasady profilaktyki;
- 10) potrafi wymienić różnice pomiędzy edukacją a wychowaniem seksualnym;
- 11) potrafi scharakteryzować i ocenić różne odniesienia do seksualności: permissywne, relatywne i normatywne;
- 12) rozumie wartość trwałości małżeństwa dla dobra rodziny.

IV. Życie jako fundamentalna wartość. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co to znaczy, że życie jest wartością;
- 2) rozumie, na czym polega planowanie dzietności rodziny; wie, jakie aspekty należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji prokreacyjnych;
- 3) zna zasady przygotowania kobiet i mężczyzn na poczęcie dziecka oraz rozumie, czym jest odpowiedzialne rodzicielstwo;
- 4) wyraża postawę szacunku i troski wobec życia i zdrowia człowieka od poczęcia do naturalnej śmierci;
- 5) zna fazy psychofizycznego rozwoju człowieka w okresie prenatalnym i postnatalnym; orientuje się w czynnikach wspomagających i zaburzających jego psychiczny, fizyczny, duchowy i społeczny rozwój;
- 6) rozumie, czym jest opieka prekonceptyjna i prenatalna uwzględniająca zdrowie ojca, matki i dziecka, formy prewencji, profilaktyki i terapii;
- 7) ma szacunek dla ludzkiego ciała; zna podstawy higieny; troszczy się o zdrowie: właściwe odżywianie, odpowiedni strój, sen i aktywność fizyczną;
- 8) pozytywnie odnosi się do osób z niepełnosprawnością, widząc w nich wartościowych partnerów w koleżeństwie, przyjaźni, miłości i rodzinie;
- 9) wyraża troskę o osoby chore i umierające; zachowuje pamięć o zmarłych, współtowarzyszy bliskim w przeżywaniu żałoby.

V. Płodność. Uczeń:

- 1) wie, że płodność jest wspólną sprawą kobiety i mężczyzny;
- 2) potrafi przedstawić fizjologię płodności i wymienić hormony warunkujące płodność kobiet i mężczyzn;
- 3) zna metody rozpoznawania płodności, ich przydatność w planowaniu rodziny i diagnostyce zaburzeń;

- 4) przedstawia problem niepłodności; określa jej rodzaje, przyczyny, skutki; wyjaśnia na czym polega profilaktyka i leczenie;
- 5) definiuje pojęcie antykoncepcji i wymienia jej rodzaje, dokonuje oceny stosowania poszczególnych środków antykoncepcyjnych w aspekcie medycznym, psychologicznym, ekologicznym, ekonomicznym, społecznym i moralnym;
- 6) zna różnice między antykoncepcją a naturalnym planowaniem rodziny, zapłodnieniem in vitro a naprotechnologią;
- 7) rozumie, czym jest ciąża i poród oraz jak powinno wyglądać przyjęcie dziecka jako nowego członka rodziny;
- 8) potrafi wyjaśnić rolę i zadania szkół rodzenia oraz wartość naturalnego karmienia;
- 9) wie, jak istotne znaczenie, zarówno w aspekcie medycznym, psychologicznym, jak i społecznym ma gotowość członków rodziny na przyjęcie dziecka z niepełnosprawnością;
- 10) rozumie sytuację rodzin mających trudności z poczęciem dziecka i doświadczających śmierci dziecka przed narodzeniem;
- 11) wie czym jest adopcja i rodzina zastępcza oraz jakie jest ich znaczenie dla dzieci, rodziców i społeczeństwa.

VI. Postawy. Uczeń:

- 1) potrafi wymienić i uzasadnić normy chroniące życie małżeńskie i rodzinne oraz sprzeciwić się naciskom skłaniającym do ich łamania;
- 2) wie, że aktywność seksualna, jak każde zachowanie człowieka podlega odpowiedzialności moralnej;
- 3) radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu;
- 4) zna i stosuje zasady savoir-vivre`u w różnych sytuacjach społecznych;
- 5) rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; przyjmuje odpowiedzialność za manifestowane reakcje, wypowiedane i pisane słowa;
- 6) kształtuje i wyraża postawy asertywne, gdy nie może lub nie powinien czegoś wykonać stara się odmawiać tak, by nie ranić drugiego;
- 7) bierze udział w życiu społecznym przez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; ujawnia wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i zna konkretne sposoby jej udzielania;
- 8) świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z Internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany;
- 9) jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie.

3) **PROGRAM NAUCZANIA:** <http://sklep987393.shoparena.pl/upload/4sp-program-ewydanie.pdf>

Program nauczania zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 356)

- **WĘDRUJĄC KU DOROSŁOŚCI. WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE. PROGRAM NAUCZANIA DLA KLASY 4 SZKOŁY PODSTAWOWEJ TERESA KRÓL, WYDAWNICTWO: RUBIKON**

Cele kształcenia i wychowania:

Oprócz poszerzania wiedzy o sobie, o swoich emocjach, przeżyciach i zmianach fizycznych okresu dojrzewania, istotne będzie nabywanie umiejętności komunikacji międzyosobowej obdarzania innych szacunkiem, życzliwością, przyjaźnią. Ważnym zadaniem jest także rozpoznawanie zagrożeń cywilizacyjnych i przewyciężanie związanych z nimi trudności, nawyków, przyzwyczajzeń.

Treści nauczania:

Pierwsze lekcje (1–5) oscylują wokół funkcji rodziny. Następne (6–12) dotyczą przekazywania życia, anatomii i fizjologii układu rozrodczego kobiety i mężczyzny. Treści te są kompatybilne z zagadnieniami, które przewiduje również program przyrody do klasy IV. Lekcje 13–14 uwrażliwiają na prawo każdego człowieka do zachowania własnej intymności, a lekcje 17–19 dotyczą koleżeństwa, zasad dobrego wychowania oraz korzystania z Internetu.

4) PODRĘCZNIK I ĆWICZENIA, Z KTÓRYCH KORZYSTA NAUCZYCIEL (nie ma obowiązku zakupu przez Rodzica);

- **Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie. Podręcznik dla klasy 4 szkoły podstawowej**

Teresa Król, wydawnictwo: RUBIKON

- **Ćwiczenia dla klasy 4 szkoły podstawowej. Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie**

Teresa Król, wydawnictwo: RUBIKON

5) WYKORZYSTYWANE BĘDĄ MATERIAŁY I ŚRODKI DYDAKTYCZNE WYDAWNICTWA RUBIKON TAKIE JAK: podręcznik „Wędrując ku dorosłości”, zeszyt ćwiczeń z tej serii (ksera), filmy edukacyjne, prezentacje multimedialne, plansze papierowe, zasoby cyfrowe Internetu oraz słowniki, programy interaktywne, animacje itp.

6) METODY:

metody oparte na słowie: mini wykład, opowiadanie, pogadanka, opis, dyskusja, praca z książką;

metody aktywizujące: burza mózgów, sytuacyjna, inscenizacji, problemowa, praca w grupach, drama, rebusy, krzyżówki, praca z tekstem lub filmem itp.

Klasa 4

Rozkład materiału

Nr	Temat	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Podział na grupy
1.	Wspólnota domu, serca i myśli, czyli o funkcjach rodziny	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• przedstawić treści, które będą przedmiotem zajęć wychowania do życia w rodzinie, • wzbudzić refleksję nt. przedstawionych celów zajęć WDŻ, • wspólnie tworzyć kontrakt dotyczący zasad pracy na lekcjach WDŻ, • nazwać podstawowe funkcje rodziny. Uczeń uświadomi sobie: <ul style="list-style-type: none">• potrzebę zajęć prorodzinnych w nauczaniu szkolnym, • konieczność dostosowania się do wspólnie ustalonych zasad pracy na lekcjach WDŻ	CAŁA KLASA
2.	Witaj w domu, czyli funkcje prokreacyjna i opiekuńcza	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić istotę funkcji prokreacyjnej rodziny, • nazwać stopnie pokrewieństwa i wyjaśnić wielopokoleniowość rodziny, • wskazać znaczenie funkcji opiekuńczej rodziny ze szczególnym uwzględnieniem jej roli w opiece nad najślabszymi: dziećmi i ludźmi w podeszłym wieku, • przedstawić najważniejsze potrzeby w rodzinie: miłości i akceptacji najbliższych. Uczeń uświadomi sobie: <ul style="list-style-type: none">• potrzebę okazywania wdzięczności rodzicom za ich trud związany z opieką nad dziećmi, • rolę empatii i altruizmu wobec innych	CAŁA KLASA
3.	Zasady i normy, czyli funkcje wychowawcza i socjalizacyjna	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wzbudzić refleksję nad swoim zachowaniem w rodzinie i poza nią, • uzasadnić, dlaczego należy zachowywać się uprzejmie, taktownie wobec innych, • rozróżnić zachowania naganne od nienaganych. Uczeń uświadomi sobie: <ul style="list-style-type: none">• potrzebę podjęcia samowychowania i samorozwoju, • satysfakcję, jakiej doznajemy podczas podejmowania właściwych decyzji i odpowiedzialnych wyborów.	CAŁA KLASA
4.	Miłość, która scala, czyli funkcje psychiczno-uczuciowa i kontrolna	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• nazwać i przedstawić istotę pojęć: wrażliwość, miłość, empatia, altruizm, • opisać przejawy troski rodzicielskiej o dzieci w realizacji funkcji kontrolnej. Uczeń uświadomi sobie: <ul style="list-style-type: none">• istotę samowychowania i rozwoju społecznego, • troskę rodziców o dzieci i stawianie im wymagań.	CAŁA KLASA

5.	Bez troskie chwile w rodzinie, czyli funkcje rekreacyjno-towarzyska, kulturowa i ekonomiczna	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić potrzebę podtrzymywania więzi z bliższą i dalszą rodziną oraz znajomymi, • opisać sposoby spędzania czasu wolnego w rodzinie, • wymienić akcje charytatywne i sposoby działania wolontariatu. <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysiłek rodziców w zapewnieniu potrzeb bytowych rodziny, • walory czynnego odpoczynku, • potrzebę rezygnacji z postawy roszczeniowej i niektórych zachcianek. 	CAŁA KLASA
6.	Człowiek istota płciowa	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić odrębność płci biologicznej, psychicznej i społecznej, • dostrzec i omówić zagadnienie równości płci, • przedstawić istotę uzupełniania się płci (komplementarność). <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • celowość płciowości człowieka rodzicielstwo, • różne role mężczyzn i kobiet i ich uzupełnianie się. 	CAŁA KLASA
7.	Koleżeństwo	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić, co to znaczy „być dobrym kolegą”, „dobrą koleżanką”, • uzasadnić, że koleżeństwo przygotowuje do dojrzałej przyjaźni i miłości, • rozeznac cechy charakteryzujące różnych liderów (tych, których warto uznać za przywódców i tych, których należy unikać). <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obawy rodziców związane z wyborem kolegów i koleżanek mają swoje uzasadnienie, • w pewnych sytuacjach należy być asertywnym 	CAŁA KLASA
8.	Dobre wychowanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić, dlaczego zwroty grzecznościowe (np. proszę, dziękuję, przepraszam) ułatwiają życie, • przedstawić dobre maniery w praktyce: w relacjach z najbliższymi, w domu, szkole i miejscach publicznych, • określić dobór stosownego ubioru w różnych miejscach i sytuacjach. <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znajomość zasad dobrego wychowania jest przydatna w życiu każdego, również młodego człowieka. 	CAŁA KLASA
9.	Internet świat prawdziwy czy nieprawdziwy?	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić korzyści, które daje korzystanie z Internetu, • określić różne możliwości spędzenia czasu wolnego – w świecie wirtualnym i również w rzeczywistym, • omówić zasady dobrego wychowania w Internecie, • przedstawić zjawisko uzależnienia od Internetu. <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wartości, ale i zagrożenia, które niesie ze sobą korzystanie z Internetu, • potrzeba świadomego i odpowiedzialnego korzystania ze 	CAŁA KLASA

		środków społecznego przekazu	
10.	Przekazywanie życia	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić czym jest macierzyństwo/ojcostwo, • wskazać perspektywę swojego psychofizycznego rozwoju w celu podjęcia przyszłych ról związanych z macierzyństwem/ojcostwem • opisać budowę układu rozrodczego kobiety i mężczyzny, • omówić funkcjonowanie układu rozrodczego dojrzewającej dziewczyny i dojrzewającego chłopca. <p>Uczeń uświadomi sobie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrzebę przygotowania się do podjęcia przyszłych ról małżeńskich i rodzinnych. 	DZ/CH
11.	U progu dojrzewania	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać charakterystyczne przemiany zachodzące w organizmie dziewczynki/chłopca w okresie dojrzewania, • scharakteryzować zmiany zachodzące w okresie dojrzewania u chłopców/dziewczynek, • podać charakterystyczne cechy zmian psychicznych w okresie pokwitania, • przyjąć i zaakceptować procesy fizyczne zachodzące u adolescentki/a, • zrozumieć, że każdy organizm ma swój indywidualny rytm dojrzewania, • scharakteryzować właściwy sposób odżywiania i trybu życia według zasad higieny. <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niektóre cechy osobnicze (np. wzrost, wielkość biustu, kobiece kształty) są dziedziczne, nie mamy wpływu na ich wygląd i proporcje, • organizm każdej dziewczynki/chłopca ma swój własny rytm dojrzewania, • powinna zapewnić swemu organizmowi odpowiednie warunki do harmonijnego rozwoju. 	DZ/CH
12.	Rodzi się dziecko	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krótko scharakteryzować okres ciąży, • opisać kolejne etapy rozwoju dziecka od poczęcia do narodzin, • wymienić zasady higienicznego trybu życia matki oczekującej dziecka, • uzasadnić, dlaczego miłość matki i ojca do noworodka jest tak ważna. <p>Uczeń uświadomi sobie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wartość życia ludzkiego od poczęcia, • potrzebę otaczania troską i miłością matki oczekującej dziecka, • gotowość pomocy rodzicom w sytuacji powrotu mamy ze szpitala i przyjęcie brata lub siostry do rodziny. 	DZ/CH
13.	Intymność	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić, czym jest intymność, • rozróżnić kontakty społeczne, które wymagają różnych stopni bliskości fizycznej, • uzasadnić potrzebę nieufności i dystansu wobec obcych ludzi, • wskazać na potrzebę zachowania intymności i nietykalności osobistej. <p>Uczeń uświadomi sobie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wartość zachowania intymności, • prawo każdego człowieka 	DZ/CH

		do szacunku jego ciała i godności osobistej.	
14.	Obrona własnej intymności	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić sytuacje, które mogą być krępujące i które zawstydzają, • określić sposoby właściwej reakcji, gdy ktoś próbuje naruszyć sferę intymności. <p>Uczeń uświadomi sobie, że należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • natychmiast zgłaszać sytuacje, w których grozi skrzywdzenie, • zachować czujność w kontaktach z osobami nieznanymi 	DZ/CH

Klasy 5

Wychowanie do życia w rodzinie -

PROWADZĄCY: mgr Bożena Stachowska

Kwalifikacje: Podyplomowe studia WOS I WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Szanowni Rodzice celem tego spotkania/dokumentu jest uzyskanie aprobaty Państwa dla przedstawionego sposobu realizacji WYCHOWANIA DO ŻYCIA W RODZINIE.

1) **AKTY PRAWNE**, na których opiera się realizacja zajęć wychowania do życia w rodzinie w programie szkolnym, to przede wszystkim:

- Ustawa o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży z dnia 7 stycznia 1993 r., a zwłaszcza art. 4.1 (Dz.U. z 1993 r. nr 17, poz.78, z późn. zm.) Zgodnie z tym artykułem do programów nauczania szkolnego wprowadzono wiedzę o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia poczętego oraz metodach i środkach świadomej prokreacji.

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. z 1999 r. nr 67, poz. 756 z późn. zm.)

2) **PODSTAWA PROGRAMOWA:**

Treści podstawy programowej WDŻ wpisują się w program wychowawczo-profilaktyczny każdej szkoły. Zajęcia te realizowane są w szkole podstawowej w klasach IV–VIII. Istotnym założeniem nowej podstawy programowej jest zwrócenie uwagi na indywidualną i społeczną wartość rodziny.

Treści podstawy programowej ukazują seksualność człowieka w kontekście miłości i rodziny.

Podstawa programowa Wychowania do życia w rodzinie dla szkoły podstawowej została podzielona na 6 działów tematycznych:

1. Rodzina
2. Dojrzewanie
3. Seksualność człowieka
4. Życie jako fundamentalna wartość
5. Płodność
6. Postawy.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Ukazywanie wartości rodziny w życiu osobistym człowieka. Wnoszenie pozytywnego wkładu w życie swojej rodziny.

II. Okazywanie szacunku innym ludziom, docenianie ich wysiłku i pracy, przyjęcie postawy szacunku wobec siebie.

III. Pomoc w przygotowaniu się do zrozumienia i akceptacji przemian okresu dojrzewania. Pokonywanie trudności okresu dorastania.

IV. Kształcenie umiejętności przyjęcia integralnej wizji osoby. Wybór i urzeczywistnianie wartości służących osobowemu rozwojowi. Kierowanie własnym rozwojem, podejmowanie wysiłku samowychowawczego zgodnie z uznawanymi normami i wartościami. Poznawanie, analizowanie i wyrażanie uczuć. Rozwiązywanie problemów.

V. Pozyskanie wiedzy na temat organizmu ludzkiego i zachodzących w nim zmian rozwojowych

w okresie prenatalnym i postnatalnym oraz akceptacja własnej płciowości. Przyjęcie integralnej wizji ludzkiej seksualności. Umiejętność obrony własnej intymności i nietykalności seksualnej oraz szacunek dla ciała innej osoby.

VI. Uświadomienie i uzasadnienie potrzeby przygotowania do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny. Zorientowanie w zakresie i komponentach składowych postawy odpowiedzialnego rodzicielstwa. VII. Korzystanie ze środków przekazu, w tym z Internetu, w sposób selektywny, umożliwiający obronę przed ich destrukcyjnym oddziaływaniem.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Rodzina. Uczeń:

- 1) wie, co składa się na dojrzałość do małżeństwa i założenia rodziny; zna kryteria wyboru współmałżonka, motywy zawierania małżeństwa i czynniki warunkujące trwałość i powodzenie relacji małżeńskiej i rodzinnej;
- 2) rozumie, jakie miejsce zajmuje rodzina w społeczeństwie;
- 3) rozpoznaje typy struktury rodziny: rodzina wielopokoleniowa, rodzina pełna, rodzina niepełna, rodzina zrekonstruowana;
- 4) wyjaśnia miejsce dziecka w rodzinie i jej rolę dla niego: w fazie prenatalnej, podczas narodzin, w fazie niemowlęcej, wczesnodziecięcej, przedpokwitaniowej, dojrzewania, młodości, wieku średniego, wieku późnego;
- 5) potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje rodzinne;
- 6) wie, jak okazać szacunek rodzeństwu, rodzicom i dziadkom oraz docenić ich wkład w życie rodzinne; potrafi wymienić za co i w jaki sposób można wyrazić im wdzięczność;
- 7) rozumie na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie; wie, jak komunikować uczucia, wyrażać pamięć, składać życzenia z okazji ważnych rocznic rodzinnych, imienin, urodzin, Dni Matki, Ojca, Babci i Dziadka, być uprzejmym i uczynnym każdego dnia;
- 8) zna i rozumie funkcje rodziny, np. prokreacyjna, opiekuńcza, wychowawcza oraz ich znaczenie na poszczególnych etapach rozwoju człowieka;
- 9) wyjaśnia czego dotyczy i w czym przejawia się rodzinne wychowanie do miłości, prawdy, uczciwości, wychowanie patriotyczne, religijne, moralne;
- 10) przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizacja i przeżywanie wolnego czasu;

11) zauważa i docenia formacyjną rolę rodziny: w zakresie przekazywania wiedzy (o życiu, człowieku, świecie, relacjach międzyludzkich), kształtowania postaw, ćwiczenia umiejętności, tworzenia hierarchii wartości, uczenia norm i zgodnych z nimi zachowań;

12) zna i stosuje zasady *savoir vivre*'u zarówno wobec gości, jak i najbliższych członków rodziny;

13) wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych.

II. Dojrzewanie. Uczeń:

1) rozpoznaje zmiany fizyczne i psychiczne; zauważa i akceptuje zróżnicowane, indywidualne tempo rozwoju;

2) zna kryteria dojrzałości biologicznej, psychicznej i społecznej;

3) rozumie, czym jest cielesność, płciowość, seksualność;

4) wskazuje różnice w rozwoju psychoseksualnym dziewcząt i chłopców;

5) wyjaśnia, na czym polega identyfikacja z własną płcią;

6) zna zagrożenia okresu dojrzewania, takie jak: uzależnienia chemiczne i behawioralne, presja seksualna, pornografia, cyberseks, prostytutka nieletnich; potrafi wymienić sposoby profilaktyki i przeciwdziałania;

7) omawia problemy wieku młodzieńczego i sposoby radzenia sobie z nimi;

8) rozumie, jak budowane są relacje międzypersonalne, wyjaśnia ich znaczenie w rozwoju społeczno-emojonalnym; potrafi przedstawić istotę: koleżeństwa i przyjaźni, sympatii młodzieńczych, pierwszych fascynacji, zakochania, miłości; zwraca uwagę na potrzebę i wartość wzajemnego szacunku, udzielania

pomocy, empatii i współpracy;

9) uczestniczy w podziale obowiązków; korzysta z pomocy innych i sam jej udziela; potrafi dzielić czas pomiędzy pracę i rekreację; wie, jak tworzyć atmosferę świętowania;

10) przedstawia rolę autorytetów w życiu człowieka, wymienia osoby uznane za autorytety przez innych i siebie.

III. Seksualność człowieka. Uczeń:

1) określa pojęcia związane z seksualnością: męskość, kobiecość, komplementarność, miłość, wartość, małżeństwo, rodzicielstwo, odpowiedzialność; wyjaśnia na czym polega i czego dotyczy integracja seksualna;

2) rozumie znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości oraz budowaniu trwałych i szczęśliwych więzi;

3) określa główne funkcje płciowości, takie jak: wyrażanie miłości, budowanie więzi i rodzicielstwo, a także wzajemna pomoc i uzupełnianie, integralna i komplementarna współpraca płci;

4) rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa;

5) wyjaśnia, na czym polega odpowiedzialność mężczyzny i kobiety za sferę seksualną i prokreację;

- 6) charakteryzuje związek istniejący pomiędzy aktywnością seksualną a miłością i odpowiedzialnością; omawia problemy związane z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej;
- 7) potrafi wymienić argumenty biomedyczne, psychologiczne, społeczne i moralne za inicjacją seksualną w małżeństwie;
- 8) przedstawia przyczyny, skutki i profilaktykę przedwczesnej inicjacji seksualnej;
- 9) zna choroby przenoszone drogą płciową; rozumie ich specyfikę, rozwój i objawy; wie, jakie są drogi przenoszenia zakażenia; zna zasady profilaktyki;
- 10) potrafi wymienić różnice pomiędzy edukacją a wychowaniem seksualnym;
- 11) potrafi scharakteryzować i ocenić różne odniesienia do seksualności: permissywne, relatywne i normatywne;
- 12) rozumie wartość trwałości małżeństwa dla dobra rodziny.

IV. Życie jako fundamentalna wartość. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co to znaczy, że życie jest wartością;
- 2) rozumie, na czym polega planowanie dzietności rodziny; wie, jakie aspekty należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji prokreacyjnych;
- 3) zna zasady przygotowania kobiet i mężczyzn na poczęcie dziecka oraz rozumie, czym jest odpowiedzialne rodzicielstwo;
- 4) wyraża postawę szacunku i troski wobec życia i zdrowia człowieka od poczęcia do naturalnej śmierci;
- 5) zna fazy psychofizycznego rozwoju człowieka w okresie prenatalnym i postnatalnym; orientuje się w czynnikach wspomagających i zaburzających jego psychiczny, fizyczny, duchowy i społeczny rozwój;
- 6) rozumie, czym jest opieka prekonceptyjna i prenatalna uwzględniająca zdrowie ojca, matki i dziecka, formy prewencji, profilaktyki i terapii;
- 7) ma szacunek dla ludzkiego ciała; zna podstawy higieny; troszczy się o zdrowie: właściwe odżywianie, odpowiedni strój, sen i aktywność fizyczną;
- 8) pozytywnie odnosi się do osób z niepełnosprawnością, widząc w nich wartościowych partnerów w koleżeństwie, przyjaźni, miłości i rodzinie;
- 9) wyraża troskę o osoby chore i umierające; zachowuje pamięć o zmarłych, współtowarzyszy bliskim w przeżywaniu żałoby.

V. Płodność. Uczeń:

- 1) wie, że płodność jest wspólną sprawą kobiety i mężczyzny;
- 2) potrafi przedstawić fizjologię płodności i wymienić hormony warunkujące płodność kobiet i mężczyzn;
- 3) zna metody rozpoznawania płodności, ich przydatność w planowaniu rodziny i diagnostyce zaburzeń;

- 4) przedstawia problem niepłodności; określa jej rodzaje, przyczyny, skutki; wyjaśnia na czym polega profilaktyka i leczenie;
- 5) definiuje pojęcie antykoncepcji i wymienia jej rodzaje, dokonuje oceny stosowania poszczególnych środków antykoncepcyjnych w aspekcie medycznym, psychologicznym, ekologicznym, ekonomicznym, społecznym i moralnym;
- 6) zna różnice między antykoncepcją a naturalnym planowaniem rodziny, zapłodnieniem in vitro a naprotechnologią;
- 7) rozumie, czym jest ciąża i poród oraz jak powinno wyglądać przyjęcie dziecka jako nowego członka rodziny;
- 8) potrafi wyjaśnić rolę i zadania szkół rodzenia oraz wartość naturalnego karmienia;
- 9) wie, jak istotne znaczenie, zarówno w aspekcie medycznym, psychologicznym, jak i społecznym ma gotowość członków rodziny na przyjęcie dziecka z niepełnosprawnością;
- 10) rozumie sytuację rodzin mających trudności z poczęciem dziecka i doświadczających śmierci dziecka przed narodzeniem;
- 11) wie czym jest adopcja i rodzina zastępcza oraz jakie jest ich znaczenie dla dzieci, rodziców i społeczeństwa.

VI. Postawy. Uczeń:

- 1) potrafi wymienić i uzasadnić normy chroniące życie małżeńskie i rodzinne oraz sprzeciwić się naciskom skłaniającym do ich łamania;
- 2) wie, że aktywność seksualna, jak każde zachowanie człowieka podlega odpowiedzialności moralnej;
- 3) radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu;
- 4) zna i stosuje zasady savoir-vivre`u w różnych sytuacjach społecznych;
- 5) rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; przyjmuje odpowiedzialność za manifestowane reakcje, wypowiedane i pisane słowa;
- 6) kształtuje i wyraża postawy asertywne, gdy nie może lub nie powinien czegoś wykonać stara się odmawiać tak, by nie ranić drugiego;
- 7) bierze udział w życiu społecznym przez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; ujawnia wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i zna konkretne sposoby jej udzielania;
- 8) świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z Internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany;
- 9) jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie.

3) **PROGRAM NAUCZANIA:** <http://sklep987393.shoparena.pl/upload/5sp-program-ewydanie.pdf>

Program nauczania zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 356)

**• WĘDRUJĄC KU DOROSŁOŚCI. WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE. PROGRAM NAUCZANIA DLA KLASY 5 SZKOŁY PODSTAWOWEJ
TERESA KRÓL, WYDAWNICTWO: RUBIKON**

Cele kształcenia i wychowania:

Celem zajęć w klasie V jest pomoc wychowankowi, aby stawał się coraz bardziej dojrzałym i odpowiedzialnym człowiekiem. Oprócz poszerzenia wiedzy o sobie, swoich emocjach, przeżyciach i zmianach fizycznych okresu dojrzewania, istotna będzie umiejętność komunikacji oraz rozpoznawania zagrożeń cywilizacyjnych. Ważne są również zagadnienia związane z wyglądem nastolatka, kompleksami czy izolacją w grupie.

Treści nauczania (zgodne z Podstawą programową zajęć szkolnych „wychowanie do życia w rodzinie”, rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 roku)

1. O budowaniu bliskich relacji w rodzinie • rodzina miejscem zaspokojenia potrzeb człowieka (biologicznych, fizycznych, emocjonalnych, intelektualnych, i duchowych), • budowanie relacji a uczucia, postawy i zachowania, • rodzaje uczuć, • sposoby wyrażania i komunikowania uczuć, w tym wyrażanie postawy miłości do najbliższych.
2. Formacyjna rola rodziny w zakresie: • przekazywania wiedzy o życiu, człowieku i świecie, • kształtowania postaw, • ćwiczenia umiejętności, • tworzenia hierarchii wartości, • uczenia norm i zgodnych z nimi zachowań.
3. Komunikacja w rodzinie • czynniki wspierające komunikację w rodzinie, • najczęstsze przyczyny konfliktów rodzinnych, • umiejętność przeproszenia i wybaczenia.
4. Czas wolny • sposoby wykorzystania czasu wolnego; rozwijanie pasji, zainteresowań, • umiejętność organizowania świętowania i kultywowania tradycji rodzinnych, narodowych i regionalnych, • rola kontaktów ze światem kultury i przyrodą, • savoir-vivre – właściwe zachowania w kontakcie z przyrodą, w miejscach związanych z kulturą i w domu.
5. Budowanie relacji koleżeńskich i przyjacielskich • umiejętność tworzenia relacji międzyludzkich, • znaczenie relacji międzyosobowych w rozwoju społeczno-emocjonalnym, • podtrzymywanie więzi koleżeńskich i przyjacielskich, • warunki przyjaźni, • przyjaźń szkołą charakteru, • pozytywny stosunek do niepełnosprawnych kolegów i przyjaciół.
6. Problemy rozwoju psychofizycznego dziewcząt i chłopców • odmienność tempa rozwoju nastolatków, • akceleracja – przyspieszenie rozwoju fizycznego, • labilność emocjonalna w okresie pokwitania, • wyjaśnienie wątpliwości związanych z rozwojem adolescentów.
7. Media – zalety i minusy • świadome korzystanie ze środków społecznego przekazu, • wybór określonych treści, • limitowanie czasu poświęconego mediom

4) PODRĘCZNIK I ĆWICZENIA, Z KTÓRYCH KORZYSTA NAUCZYCIEL (nie ma obowiązku zakupu przez Rodzica);

- **Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie. Podręcznik dla klasy 4 szkoły podstawowej**

Teresa Król, wydawnictwo: RUBIKON

- **Ćwiczenia dla klasy 5 szkoły podstawowej. Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie**

Teresa Król, wydawnictwo: **RUBIKON**

7) **WYKORZYSTYWANE BĘDĄ MATERIAŁY I ŚRODKI DYDAKTYCZNE WYDAWNICTWA RUBIKON TAKIE JAK:** podręcznik „Wędrując ku dorosłości”, zeszyt ćwiczeń z tej serii (ksera), filmy edukacyjne, prezentacje multimedialne, plansze papierowe, zasoby cyfrowe Internetu oraz słowniki, programy interaktywne, animacje itp.

8) **METODY:**

metody oparte na słowie: mini wykład, opowiadanie, pogadanka, opis, dyskusja, praca z książką;

metody aktywizujące: burza mózgów, sytuacyjna, inscenizacji, problemowa, praca w grupach, drama, rebusy, krzyżówki, praca z tekstem lub filmem itp.

Klasa 5

Rozkład materiału

Nr	Temat	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Podział na grupy
1.	Gdzie dom, tam serce twoje	Uczeń potrafi: • przedstawić – w zarysie – zagadnienia, które będą omawiane na lekcjach WDŻ w klasie V, • omówić zasady pracy na lekcjach WDŻ, • wymienić komponenty szczęścia rodzinnego, jak: okazywanie sobie nawzajem szacunku, życzliwości, uprzejmości, wdzięczności, uczynności, itp. • uzasadnić potrzebę włączenia się wszystkich członków rodziny w budowanie prawidłowych relacji rodzinnych. Uczeń uświadomi sobie, że: jego odpowiedzialność i działania także przyczyniają się do tworzenia dobrej atmosfery w rodzinie.	CAŁA KLASA
2.	Rodzina – moje okno na świat	Uczeń potrafi: • opisać rolę rodziny w zdobywaniu i poszerzaniu wiedzy o bliższym i dalszym otoczeniu, o świecie, o człowieku i o życiu, • opisać, na czym polega pomoc rodziców i dziadków w przyswajaniu norm moralnych, • opisać, na czym polega pomoc rodziców i dziadków w rozwijaniu talentów i zdolności, • wskazać na oddziaływanie rodziców, dziadków, rodzeństwa w kształtowaniu pozytywnych postaw, np. empatii, miłości, szczerości, prawdomówności, itp. Uczeń uświadomi sobie: rolę rodziców, dziadków, rodzeństwa w przyswajaniu norm moralnych i zgodnych z nimi zachowań.	CAŁA KLASA
3.	Emocje i uczucia	Uczeń potrafi: • dostrzec bogactwo stanów emocjonalnych i uczuciowych towarzyszących życiu człowieka, • określić różnice między emocjami a uczuciami, • nazwać różne sposoby wyrażania emocji i uczuć, • opisać biegunowość i stopień natężenia procesów emocjonalno-uczuciowych, • wymienić rodzaje uczuć, • określić rolę uczuć w życiu człowieka. Uczeń uświadomi sobie: potrzebę wypracowania samokontroli i formułowania komunikatów społecznie akceptowalnych, m.in. komunikatu „ja”.	CAŁA KLASA
4.	Porozmawiajmy	Uczeń potrafi: • określić, czym jest komunikacja międzyosobowa, • zdefiniować komunikację werbalną i niewerbalną, • dostrzec atuty sztuki porozumiewania się w rodzinie, • wskazać wagę miłości, szacunku i posłuszeństwa dzieci w rodzinie, • określić, czym jest konflikt w rodzinie, • przedstawić potrzebę rozwiązywania konfliktów oraz przepraszania i przebaczenia. Uczeń uświadomi sobie, że: za dobrą atmosferę w rodzinie odpowiadają wszyscy jej członkowie.	CAŁA KLASA

5.	Święta coraz bliżej	Uczeń potrafi: • przedstawić wydarzenia rodzinne i rocznice, które są najczęściej świętowane i o których trzeba pamiętać, • wymienić święta religijne, narodowe, regionalne, • opisać sposoby przygotowania się i obchodzenia świąt, • scharakteryzować atmosferę świąt, • wskazać wartości, które daje nam świętowanie. Uczeń uświadomi sobie: swoją rolę w tworzeniu atmosfery świętowania, w przygotowaniu świąt i rozwijania inwencji twórczej z tej okazji.	CAŁA KLASA
6.	Kreatorzy odpoczynku	Uczeń potrafi: • zaplanować czas na zajęcia domowe, szkolne i rekreację, • wskazać sposoby spędzania wolnego czasu, • dostrzec atuty dobrze zorganizowanego odpoczynku, • opisać korzyści aktywnego odpoczynku, • określić wagę kontaktów człowieka z przyrodą i światem kultury, • uzasadnić potrzebę rozwijania swoich pasji, zainteresowań i hobby. Uczeń uświadomi sobie, że: umiejętność zorganizowania czasu wolnego przywraca siły, wzmacnia kontakty międzyludzkie i jest okazją do samorozwoju.	CAŁA KLASA
7.	Mądry wybór w świecie gier	Uczeń potrafi: • scharakteryzować zjawisko gier komputerowych jako popularny sposób spędzania wolnego czasu, • wskazać na atrakcyjność gier komputerowych dostarczających silnych emocji, • określić rodzaje gier komputerowych, • wymienić pozytywne skutki gier komputerowych, • omówić zagrożenia i wskazać negatywne oddziaływania gier komputerowych. Uczeń uświadomi sobie, że: powinien ustalić racjonalne zasady korzystania z gier komputerowych.	CAŁA KLASA
8.	Uprzejmość i uczynność	Uczeń potrafi: • wskazać na czym polega istota uprzejmości i uczynności, • uzasadnić, dlaczego uczynność i bezinteresowna dobroć oraz uprzejmość sprzyjają pogłębianiu relacji międzyludzkich, • przedstawić, dlaczego uczynność, dobroć i uprzejmość są istotne w kontaktach z osobami z niepełnosprawnością, • dostrzec w osobach z niepełnosprawnościami wartościowych partnerów w koleżeństwie i przyjaźni, • uzasadnić, dlaczego negatywne postawy wobec kolegów z niepełnosprawnościami są nieuprawnione i niedopuszczalne. Uczeń uświadomi sobie, że: uczynność, uprzejmość i dobroć sprzyjają tworzeniu i pogłębianiu relacji międzyludzkich.	CAŁA KLASA
9.	Poszukiwany : przyjaciel	Uczeń potrafi: • zdefiniować pojęcie przyjaźni, • wskazać istotę i znaczenie przyjaźni w życiu człowieka, • omówić warunki przyjaźni i je zhierarchizować, • wymienić cechy dobrego przyjaciela, • uzasadnić, dlaczego przyjaźń sprzyja rozwijaniu zainteresowań i pasji, • wskazać sposoby rozwijania przyjaźni. Uczeń uświadomi sobie, że: przyjaźń daje szansę na rozwijanie empatii, życzliwości, zaufania, szczerości – czyli może stać się szkołą charakteru.	CAŁA KLASA
10.	Moje ciało	Uczennica/UCZEŃ potrafi: • wskazać na płciowość jako zespół cech i zachowań wymagających intymności i szacunku, • uzasadnić potrzebę akceptacji swojej płciowości, • wymienić i omówić funkcje płciowości, • uzasadnić potrzebę respektowania godności człowieka, również w aspekcie płci, • zaprezentować sposoby obrony własnej nietykalkości, intymności i godności. Uczennica/UCZEŃ uświadomi sobie, że: – nikt nie może być traktowany przedmiotowo i poniżany.	DZ/CH
11.	Dojrzewam	Uczennica/UCZEŃ potrafi: • podać definicję pokwitania i wiek dziewcząt, w którym dochodzi do zmian w ich organizmach, • omówić zmiany fizyczne zachodzące w organizmie dziewczynki w tym okresie, • scharakteryzować	DZ/CH

		proces rozwojowy cyklów miesięczkowych w okresie pokwitania. Uczennica/UCZEŃ uświadomi sobie, że: każda dziewczynka ma swoje własne tempo rozwoju, które trzeba zaakceptować.	
12.	Dbam o higienę	<p>Uczennica/UCZEŃ potrafi: • przedstawić higienę jako zapewnienie najlepszych warunków do rozwoju fizycznego nastolatek, • uzasadnić potrzebę przestrzegania higienicznego trybu życia w celu ochrony zdrowia, • przedstawić typowe problemy związane z higieną i dorastaniem, • wymienić podstawowe zasady higieny osobistej.</p> <p>Uczennica/UCZEŃ uświadomi sobie: potrzebę wypracowania nawyków związanych z higienicznym trybem życia.</p>	DZ/CH
13.	Zdrowy styl życia	<p>Uczennica/UCZEŃ potrafi: • uzasadnić, dlaczego właściwe odżywianie i odpowiednia ilość snu mają wpływ na jej rozwój, • przedstawić zasady zdrowego odżywiania, • omówić dobre nawyki żywieniowe, • uzasadnić potrzebę aktywności fizycznej.</p> <p>Uczennica/UCZEŃ uświadomi sobie, że: tryb życia nastolatki decyduje o jej zdrowiu i kondycji fizycznej</p>	DZ/CH
14.	Zrozumieć siebie i innych	<p>Uczennica/UCZEŃ potrafi: • scharakteryzować labilność emocjonalną nastolatek, • wyartykułować niepokoje związane z okresem dojrzewania, • przedstawić sytuacje, w których dochodzi do izolacji od rówieśników i unikania kontaktów towarzyskich, • wskazać potrzebę ustalania granic, tego, co wolno i tego, co nie wolno.</p> <p>Uczennica/UCZEŃ uświadomi sobie: konieczność stawiania sobie granic i dokonywania odpowiedzialnych wyborów.</p>	DZ/CH

Klasy 6

Wychowanie do życia w rodzinie -

PROWADZĄCY: mgr Bożena Stachowska

Kwalifikacje: Podyplomowe studia WOS I WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Szanowni Rodzice celem tego spotkania/dokumentu jest uzyskanie aprobaty Państwa dla przedstawionego sposobu realizacji WYCHOWANIA DO ŻYCIA W RODZINIE.

1) **AKTY PRAWNE**, na których opiera się realizacja zajęć wychowania do życia w rodzinie w programie szkolnym, to przede wszystkim:

- Ustawa o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży z dnia 7 stycznia 1993 r., a zwłaszcza art. 4.1 (Dz.U. z 1993 r. nr 17, poz.78, z późn. zm.)
Zgodnie z tym artykułem do programów nauczania szkolnego wprowadzono wiedzę o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia poczętego oraz metodach i środkach świadomej prokreacji.

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. z 1999 r. nr 67, poz. 756 z późn. zm.)

2) **PODSTAWA PROGRAMOWA:**

Treści podstawy programowej WDŻ wpisują się w program wychowawczo-profilaktyczny każdej szkoły. Zajęcia te realizowane są w szkole podstawowej w klasach IV–VIII. Istotnym założeniem nowej podstawy programowej jest zwrócenie uwagi na indywidualną i społeczną wartość rodziny.

Treści podstawy programowej ukazują seksualność człowieka w kontekście miłości i rodziny.

Podstawa programowa Wychowania do życia w rodzinie dla szkoły podstawowej została podzielona na 6 działów tematycznych:

1. Rodzina
2. Dojrzewanie
3. Seksualność człowieka
4. Życie jako fundamentalna wartość
5. Płodność
6. Postawy.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Ukazywanie wartości rodziny w życiu osobistym człowieka. Wnoszenie pozytywnego wkładu w życie swojej rodziny.

II. Okazywanie szacunku innym ludziom, docenianie ich wysiłku i pracy, przyjęcie postawy szacunku wobec siebie.

III. Pomoc w przygotowaniu się do zrozumienia i akceptacji przemian okresu dojrzewania. Pokonywanie trudności okresu dorastania.

IV. Kształcenie umiejętności przyjęcia integralnej wizji osoby. Wybór i urzeczywistnianie wartości służących osobowemu rozwojowi. Kierowanie własnym rozwojem, podejmowanie wysiłku samowychowawczego zgodnie z uznawanymi normami i wartościami. Poznawanie, analizowanie i wyrażanie uczuć. Rozwiązywanie problemów.

V. Pozyskanie wiedzy na temat organizmu ludzkiego i zachodzących w nim zmian rozwojowych

w okresie prenatalnym i postnatalnym oraz akceptacja własnej płciowości. Przyjęcie integralnej wizji ludzkiej seksualności. Umiejętność obrony własnej intymności i nietykalności seksualnej oraz szacunek dla ciała innej osoby.

VI. Uświadomienie i uzasadnienie potrzeby przygotowania do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny. Zorientowanie w zakresie i komponentach składowych postawy odpowiedzialnego rodzicielstwa. VII. Korzystanie ze środków przekazu, w tym z Internetu, w sposób selektywny, umożliwiający obronę przed ich destrukcyjnym oddziaływaniem.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Rodzina. Uczeń:

1) wie, co składa się na dojrzałość do małżeństwa i założenia rodziny; zna kryteria wyboru współmałżonka, motywy zawierania małżeństwa i czynniki warunkujące trwałość i powodzenie relacji małżeńskiej i rodzinnej;

2) rozumie, jakie miejsce zajmuje rodzina w społeczeństwie;

3) rozpoznaje typy struktury rodziny: rodzina wielopokoleniowa, rodzina pełna, rodzina niepełna, rodzina zrekonstruowana;

4) wyjaśnia miejsce dziecka w rodzinie i jej rolę dla niego: w fazie prenatalnej, podczas narodzin, w fazie niemowlęcej, wczesnodziecięcej, przedpokwitaniowej, dojrzewania, młodości, wieku średniego, wieku późnego;

5) potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje rodzinne;

6) wie, jak okazać szacunek rodzeństwu, rodzicom i dziadkom oraz docenić ich wkład w życie rodzinne; potrafi wymienić za co i w jaki sposób można wyrazić im wdzięczność;

7) rozumie na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie; wie, jak komunikować uczucia, wyrażać pamięć, składać życzenia z okazji ważnych rocznic rodzinnych, imienin, urodzin, Dni Matki, Ojca, Babci i Dziadka, być uprzejmym i uczynnym każdego dnia;

8) zna i rozumie funkcje rodziny, np. prokreacyjna, opiekuńcza, wychowawcza oraz ich znaczenie na poszczególnych etapach rozwoju człowieka;

9) wyjaśnia czego dotyczy i w czym przejawia się rodzinne wychowanie do miłości, prawdy, uczciwości, wychowanie patriotyczne, religijne, moralne;

10) przyswajają wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizacja i przeżywanie wolnego czasu;

11) zauważa i docenia formacyjną rolę rodziny: w zakresie przekazywania wiedzy (o życiu, człowieku, świecie, relacjach międzyludzkich), kształtowania postaw, ćwiczenia umiejętności, tworzenia hierarchii wartości, uczenia norm i zgodnych z nimi zachowań;

12) zna i stosuje zasady savoir vivre'u zarówno wobec gości, jak i najbliższych członków rodziny;

13) wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych.

II. Dojrzewanie. Uczeń:

1) rozpoznaje zmiany fizyczne i psychiczne; zauważa i akceptuje zróżnicowane, indywidualne tempo rozwoju;

2) zna kryteria dojrzałości biologicznej, psychicznej i społecznej;

3) rozumie, czym jest cielesność, płciowość, seksualność;

4) wskazuje różnice w rozwoju psychoseksualnym dziewcząt i chłopców;

5) wyjaśnia, na czym polega identyfikacja z własną płcią;

6) zna zagrożenia okresu dojrzewania, takie jak: uzależnienia chemiczne i behawioralne, presja seksualna, pornografia, cyberseks, prostytutka nieletnich; potrafi wymienić sposoby profilaktyki i przeciwdziałania;

7) omawia problemy wieku młodzieńczego i sposoby radzenia sobie z nimi;

8) rozumie, jak budowane są relacje międzyosobowe, wyjaśnia ich znaczenie w rozwoju społeczno-emojonalnym; potrafi przedstawić istotę: koleżeństwa i przyjaźni, sympatii młodzieńczych, pierwszych fascynacji, zakochania, miłości; zwraca uwagę na potrzebę i wartość wzajemnego szacunku, udzielania

pomocy, empatii i współpracy;

9) uczestniczy w podziale obowiązków; korzysta z pomocy innych i sam jej udziela; potrafi dzielić czas pomiędzy pracę i rekreację; wie, jak tworzyć atmosferę świętowania;

10) przedstawia rolę autorytetów w życiu człowieka, wymienia osoby uznane za autorytety przez innych i siebie.

III. Seksualność człowieka. Uczeń:

1) określa pojęcia związane z seksualnością: męskość, kobiecość, komplementarność, miłość, wartość, małżeństwo, rodzicielstwo, odpowiedzialność; wyjaśnia na czym polega i czego dotyczy integracja seksualna;

2) rozumie znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości oraz budowaniu trwałych i szczęśliwych więzi;

3) określa główne funkcje płciowości, takie jak: wyrażanie miłości, budowanie więzi i rodzicielstwo, a także wzajemna pomoc i uzupełnianie, integralna i komplementarna współpraca płci;

4) rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa;

5) wyjaśnia, na czym polega odpowiedzialność mężczyzny i kobiety za sferę seksualną i prokreację;

- 6) charakteryzuje związek istniejący pomiędzy aktywnością seksualną a miłością i odpowiedzialnością; omawia problemy związane z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej;
- 7) potrafi wymienić argumenty biomedyczne, psychologiczne, społeczne i moralne za inicjacją seksualną w małżeństwie;
- 8) przedstawia przyczyny, skutki i profilaktykę przedwczesnej inicjacji seksualnej;
- 9) zna choroby przenoszone drogą płciową; rozumie ich specyfikę, rozwój i objawy; wie, jakie są drogi przenoszenia zakażenia; zna zasady profilaktyki;
- 10) potrafi wymienić różnice pomiędzy edukacją a wychowaniem seksualnym;
- 11) potrafi scharakteryzować i ocenić różne odniesienia do seksualności: permissywne, relatywne i normatywne;
- 12) rozumie wartość trwałości małżeństwa dla dobra rodziny.

IV. Życie jako fundamentalna wartość. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co to znaczy, że życie jest wartością;
- 2) rozumie, na czym polega planowanie dzietności rodziny; wie, jakie aspekty należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji prokreacyjnych;
- 3) zna zasady przygotowania kobiet i mężczyzn na poczęcie dziecka oraz rozumie, czym jest odpowiedzialne rodzicielstwo;
- 4) wyraża postawę szacunku i troski wobec życia i zdrowia człowieka od poczęcia do naturalnej śmierci;
- 5) zna fazy psychofizycznego rozwoju człowieka w okresie prenatalnym i postnatalnym; orientuje się w czynnikach wspomagających i zaburzających jego psychiczny, fizyczny, duchowy i społeczny rozwój;
- 6) rozumie, czym jest opieka prekoncepcyjna i prenatalna uwzględniająca zdrowie ojca, matki i dziecka, formy prewencji, profilaktyki i terapii;
- 7) ma szacunek dla ludzkiego ciała; zna podstawy higieny; troszczy się o zdrowie: właściwe odżywianie, odpowiedni strój, sen i aktywność fizyczną;
- 8) pozytywnie odnosi się do osób z niepełnosprawnością, widząc w nich wartościowych partnerów w koleżeństwie, przyjaźni, miłości i rodzinie;
- 9) wyraża troskę o osoby chore i umierające; zachowuje pamięć o zmarłych, współtowarzyszy bliskim w przeżywaniu żałoby.

V. Płodność. Uczeń:

- 1) wie, że płodność jest wspólną sprawą kobiety i mężczyzny;
- 2) potrafi przedstawić fizjologię płodności i wymienić hormony warunkujące płodność kobiet i mężczyzn;
- 3) zna metody rozpoznawania płodności, ich przydatność w planowaniu rodziny i diagnostyce zaburzeń;

- 4) przedstawia problem niepłodności; określa jej rodzaje, przyczyny, skutki; wyjaśnia na czym polega profilaktyka i leczenie;
- 5) definiuje pojęcie antykoncepcji i wymienia jej rodzaje, dokonuje oceny stosowania poszczególnych środków antykoncepcyjnych w aspekcie medycznym, psychologicznym, ekologicznym, ekonomicznym, społecznym i moralnym;
- 6) zna różnice między antykoncepcją a naturalnym planowaniem rodziny, zapłodnieniem in vitro a naprotechnologią;
- 7) rozumie, czym jest ciąża i poród oraz jak powinno wyglądać przyjęcie dziecka jako nowego członka rodziny;
- 8) potrafi wyjaśnić rolę i zadania szkół rodzenia oraz wartość naturalnego karmienia;
- 9) wie, jak istotne znaczenie, zarówno w aspekcie medycznym, psychologicznym, jak i społecznym ma gotowość członków rodziny na przyjęcie dziecka z niepełnosprawnością;
- 10) rozumie sytuację rodzin mających trudności z poczęciem dziecka i doświadczających śmierci dziecka przed narodzeniem;
- 11) wie czym jest adopcja i rodzina zastępcza oraz jakie jest ich znaczenie dla dzieci, rodziców i społeczeństwa.

VI. Postawy. Uczeń:

- 1) potrafi wymienić i uzasadnić normy chroniące życie małżeńskie i rodzinne oraz sprzeciwić się naciskom skłaniającym do ich łamania;
- 2) wie, że aktywność seksualna, jak każde zachowanie człowieka podlega odpowiedzialności moralnej;
- 3) radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu;
- 4) zna i stosuje zasady savoir-vivre`u w różnych sytuacjach społecznych;
- 5) rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; przyjmuje odpowiedzialność za manifestowane reakcje, wypowiedane i pisane słowa;
- 6) kształtuje i wyraża postawy asertywne, gdy nie może lub nie powinien czegoś wykonać stara się odmawiać tak, by nie ranić drugiego;
- 7) bierze udział w życiu społecznym przez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; ujawnia wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i zna konkretne sposoby jej udzielania;
- 8) świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z Internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany;
- 9) jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie.

3) **PROGRAM NAUCZANIA:** <http://sklep987393.shoparena.pl/upload/6sp-program-ewydanie.pdf>

Program nauczania zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 356)

- **WĘDRUJĄC KU DOROSŁOŚCI. WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE. PROGRAM NAUCZANIA DLA KLASY 6 SZKOŁY PODSTAWOWEJ TERESA KRÓL, WYDAWNICTWO: RUBIKON**

Cele kształcenia i wychowania:

W klasie VI szkoły podstawowej szczególny akcent zostaje położony na relacje rodzinne, sztukę rozmowy i dobrej komunikacji. Następny blok tematów związany jest z roztropnym korzystaniem z mediów cyfrowych i zagrożeniami, na które narażony jest młody odbiorca. Godność człowieka w kontekście intymności, rozwój ku odpowiedzialności to zagadnienia, w których uwzględnia się etyczny wymiar człowieka. Taka koncepcja programowa bazuje na holistycznym ujęciu istoty ludzkiej, kształtując u wychowanków postawy moralne i społeczne.

Treści nauczania

1. Rodzina w społeczeństwie: • typy i struktury rodziny: wielopokoleniowa, pełna, niepełna, zrekonstruowana, • rodzina zastępcza; adopcja.
2. Pomoc instytucjonalna rodzinie: • w sytuacji choroby, • zachowań ryzykownych i uzależnienia, • ubóstwa i bezrobocia, • problemów pedagogicznych, psychologicznych i prawnych.
3. Komunikacja interpersonalna: • zasady i znaczenie komunikacji międzyludzkiej, • odpowiedzialność za manifestowane reakcje – wypowiedane i pisane słowa (również w Internecie), • radzenie sobie w sytuacji presji grupy • kształtowanie i wyrażanie postaw asertywnych, • sposoby odmawiania tak, by nie ranić drugiej osoby, • sposoby radzenia sobie w sytuacjach konfliktu i stresu.
4. Higiena i zdrowie nastolatków: • zasady właściwego odżywiania i higienicznego trybu życia, • typowe kłopoty nastolatka (z cerą, potliwością, przetłuszczaniem się włosów), • zasady higieny osobistej, ubioru, otoczenia, • właściwe odżywianie; zaburzenia funkcjonowania organizmu w przypadku anoreksji i bulimii, • higieniczny tryb życia: sen, odpoczynek.
5. Obrona własnej intymności: • szacunek dla ciała w kontekście godności człowieka, • zachowania, które łamią prawo do intymności, • sytuacje, które naruszają intymność, • asertywność wobec próby naruszenia sfery intymnej, • konieczność wypracowania postawy czujności wobec dwuznacznych zachowań innych osób.
6. Media – za i przeciw: • specyfika mediów, • zagrożenie uzależnieniem od gier komputerowych, • cyberprzemoc (stalking, cyberbulling), • media społecznościowe (hejting), • strony pornograficzne (przedmiotowe traktowanie człowieka; możliwość uzależnienia).

4) PODRĘCZNIK I ĆWICZENIA, Z KTÓRYCH KORZYSTA NAUCZYCIEL (nie ma obowiązku zakupu przez Rodzica);

- **Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie. Podręcznik dla klasy 6 Szkoły Podstawowej**
Teresa Król, wydawnictwo: RUBIKON

- Ćwiczenia dla klasy 6 szkoły podstawowej. Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie

Teresa Król, wydawnictwo: RUBIKON

9) WYKORZYSTYWANE BĘDĄ MATERIAŁY I ŚRODKI DYDAKTYCZNE WYDAWNICTWA RUBIKON TAKIE JAK: podręcznik „Wędrując ku dorosłości”, zeszyt ćwiczeń z tej serii (ksera), filmy edukacyjne, prezentacje multimedialne, plansze papierowe, zasoby cyfrowe Internetu oraz słowniki, programy interaktywne, animacje itp.

10) METODY:

metody oparte na słowie: mini wykład, opowiadanie, pogadanka, opis, dyskusja, praca z książką;

metody aktywizujące: burza mózgów, sytuacyjna, inscenizacji, problemowa, praca w grupach, drama, rebusy, krzyżówki, praca z tekstem lub filmem itp.

Klasa 6

Nr	Temat	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Podział na grupy
1.	Z rodziny się nie wyrasta	Uczeń potrafi: • wymienić najważniejsze treści i cele zajęć WDŻ w klasie VI, • przedstawić rodzinę jako najmniejszą grupę (komórkę) społeczną i najważniejsze środowisko rozwoju człowieka, • scharakteryzować różne typy rodzin: małżeńska (nuklearna), wielopokoleniowa, pełna, niepełna, zrekonstruowana), • ukazać specyfikę i rolę rodzin zastępczych, • wyjaśnić na czym polega adopcja. Uczeń uświadomi sobie, że: • najważniejsza w rodzinie jest miłość i poświęcony czas	CAŁA KLASA
2.	Rodzinne wychowanie	Uczeń potrafi: • wyjaśnić, w czym tkwi istota wychowania w rodzinie, • przedstawić sposoby okazywania miłości, czułości i bliskości w rodzinie, • wskazać znaczenie zasad i norm moralnych w życiu człowieka; dla ludzi wierzących – norm religijnych, • wskazać wagę prawdy i uczciwości oraz postawy uczynności w życiu rodzinnym. Uczeń uświadomi sobie, że: • wychowanie to zachęta do szukania w życiu prawdy, dobra i piękna, • rodzina pomaga budować hierarchię wartości, które wspierają młodego człowieka w podejmowaniu życiowych decyzji.	CAŁA KLASA
3.	Rozwój ku dojrzałości i odpowiedzialności	Uczeń potrafi: • określić cele życiowe związane z rozwojem i odpowiedzialnością, • zrozumieć troskę rodziców o rozwój samodzielności ich dzieci, • wskazać na rolę aktywności własnej w rozwijaniu swoich predyspozycji i pasji, • określić, na czym polega samowychowanie i odpowiedzialność za własne lub czyjeś czyny. Uczeń uświadomi sobie, że: • dorosłość i dojrzałość – to nie to samo.	CAŁA KLASA
4.	Sztuka rozmowy	Uczeń potrafi: • przedstawić proces komunikacji społecznej, • ukazać wartość sztuki porozumiewania się w życiu rodzinnym i społecznym, • wyjaśnić znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej, • określić, na czym polega umiejętność słuchania, • omówić zasady udanej komunikacji. Uczeń uświadomi sobie, że: • każdy z nas winien być odpowiedzialny za wypowiedzane i pisane słowa oraz za manifestowane reakcje.	CAŁA KLASA
5.	Gdy trudno się porozumieć	Uczeń potrafi: • wymienić źródła powstawania sporów i nieporozumień w rodzinie, • odróżnić nieporozumienia od konfliktów, • omówić skutki nierozwiązanych sporów i konfliktów w rodzinie, bliższym i dalszym otoczeniu, • wskazać na atuty komunikacji otwartości i inne czynniki	CAŁA KLASA

		ułatwiający rozwiązywanie spornych kwestii, • przedstawić sposoby rozwiązywania sporów, • wyjaśnić, dlaczego przepraszenie i przebaczenie są bardzo ważne w relacjach międzyludzkich. Uczeń uświadomi sobie, że: • nieporozumienia z rodzicami bywają bolesne i trudne, ale najważniejsza jest miłość.	
6.	O presji rówieśniczej	Uczeń potrafi: • określić, na czym polega atrakcyjność grup rówieśniczych, • wyjaśnić, czym jest presja grupy i dlaczego trzeba się jej przeciwstawiać, • podać definicję asertywności, • uzasadnić, dlaczego stanowcze mówienie NIE wymaga dzielności i odwagi, • wymienić sposoby asertywnego odmawiania, • określić, czym jest stres i jakie są objawy jego przeżywania, • wskazać sytuacje stresowe, • wymienić sposoby radzenia sobie ze stresem. Uczeń uświadomi sobie, że: • radzenie sobie z presją grupy i stresem pomoże uzyskać wewnętrzną równowagę i uodpornić na czynniki zagrażające zdrowiu psychicznemu.	CAŁA KLASA
7.	Jak mogę ci pomóc?	Uczeń potrafi: przedstawić trudne sytuacje z życia rodzinnego, które wymagają wsparcia najbliższych, udzielenia pomocy, okazania miłości, • wskazać osoby z bliższego i dalszego otoczenia wymagające opieki, zainteresowania się nimi, psychicznego wsparcia, • przedstawić sposoby radzenia sobie z doświadczeniem nudy, • zaproponować formy zaangażowania się w działalność wolontariatu i organizacji, które z założenia pomagają i wspierają potrzebujących. Uczeń uświadomi sobie, że: • zdarzają się nieraz ludziom z naszego otoczenia trudne sytuacje życiowe, a wtedy osobiste zaangażowanie i pomoc mogą przynieść im ulgę, wyzwolić dobro, które daje również pomagającym radość i satysfakcję.	CAŁA KLASA
8.	Czasami pod górkę. Trudności w okresie dojrzewania	Uczeń potrafi: • uzasadnić, dlaczego trzeba przełamać nieufność przy prośbie o pomoc, • zwerbalizować problemy, które często nurtują młodych ludzi, • przekazać swoje wątpliwości najbliższym, by dowiedzieć się, co sądzą o przedstawionych problemach, • wskazać specjalistów, do których można udać się po pomoc, • odnaleźć w Internecie adresy poradni i instytucji udzielających pomocy w trudnych sytuacjach życiowych. Uczeń uświadomi sobie: • osoba przeżywająca trudności i kryzysy może liczyć na życzliwość i wsparcie kompetentnych osób i instytucji	CAŁA KLASA
9.	Media – wybieram świadomie, korzystam bezpiecznie	Uczeń potrafi: • omówić zalety środków masowej komunikacji, • dostrzec mechanizmy manipulacji w reklamie, • ocenić wagę kontaktów wirtualnych i porównać z kontaktami społecznymi (koledzy, przyjaciele) w realu, • krytycznie ocenić sieciowe informacje, • omówić zagadnienie odpowiedzialnego korzystania z mediów elektronicznych. Uczeń uświadomi sobie, że: • refleksyjne podejście do mediów i analiza proponowanych treści może uchronić przed poddaniem się manipulacji i uzależnieniu.	CAŁA KLASA
10.	Zarządzanie sobą	Uczeń potrafi: • określić, na czym polega zarządzanie sobą i efektywne wykorzystywanie czasu, • ocenić rozkład swojego dnia, • uzasadnić, dlaczego ważny jest higieniczny tryb życia, • przedstawić znaczenie stosownego ubioru do różnych okoliczności, • omówić zasady zdrowego żywienia, • uzasadnić potrzeby aktywności fizycznej, szczególnie w okresie dorastania. Uczennica uświadomi sobie, że: • właściwa organizacja pracy i higieniczny tryb życia sprzyjają zdrowiu oraz dobremu samopoczuciu.	DZ/CH
11.	Mój styl to zdrowie	Uczeń potrafi: • określić trzy wymiary zdrowia (wg definicji WHO), • wskazać czynniki, od których zależy zdrowie prokreacyjne, • uzasadnić potrzebę konsultacji lekarskiej w sytuacji zaburzeń zdrowotnych układu rozrodczego. Uczennica uświadomi sobie, że: • konieczna jest obserwacja	DZ/CH

		własnego organizmu, zgłaszanie rodzicom swoich niepokojów i jeśli zaistnieje potrzeba, konsultacja i leczenie u lekarza specjalisty.	
12.	Dojrzewam do kobiecości/ Dojrzewam do męskości	<p>Uczennica potrafi: • podać istotne cechy kobiecości i męskości, • wskazać zmiany fizyczne, które przygotowują organizm dziewcząt do roli macierzyństwa, • uzasadnić, że niewłaściwe odżywianie zaburza rozwój (anoreksja, bulimia), • wyjaśnić znaczenie akceptacji swojej płci. Uczennica uświadomi sobie, że: • W okresie dojrzewania uwydatniają się i kształtują cechy specyficzne dla kobiet</p> <p>Uczeń potrafi: • podać istotne cechy męskości i kobiecości, • wskazać zmiany fizyczne, które przygotowują organizm chłopca do pełnienia przyszłych życiowych ról, • uzasadnić, że właściwe odżywianie i prowadzony tryb życia decydują o zdrowiu i kondycji nastolatka, • wyjaśnić znaczenie akceptacji swojej płci. Uczeń uświadomi sobie, że: • jego przyszłość istotnie zależy od przyjętego stylu życia wolnego od używek.</p>	DZ/CH
13.	Mam swoją godność	Uczeń potrafi: • określić czym jest wielowymiarowość człowieka, • wyjaśnić, na czym polega poczucie własnej godności, • określić, czym jest szacunek dla ciała w kontekście godności, • przedstawić naturalną potrzebę człowieka do zachowania intymności, • określić zachowania, które łamią prawo do intymności, • uzasadnić konieczność kształtowania postawy szacunku wobec siebie i innych, • wymienić sposoby odmowy wobec próby naruszenia intymności, • podać przykłady postawy czujności wobec dwuznacznych zachowań. • uzasadnić, dlaczego NIE dla pornografii. Uczennica uświadomi sobie, że: • przewidywanie niebezpiecznych sytuacji i asertywna postawa może ją uchronić przed zachowaniami, które mogą okazać się niebezpieczne.	DZ/CH
14.	Stalking, hejting, cyberprzemoc	Uczeń potrafi: • przedstawić ryzyko uzależnienia od Internetu, • omówić zasady roztropnego korzystania z mediów, • krytycznie ocenić sieciowy ekshibicjonizm, • scharakteryzować zjawisko cyberprzemocy i stalkingu, • podać listę argumentów, dlaczego NIE dla hejtu w mediach społecznościowych. Uczennica uświadomi sobie, że: • kultura bycia i zasady etyczne powinny obowiązywać również w sieci	DZ/CH

Klasy 7

Wychowanie do życia w rodzinie -

PROWADZĄCY: mgr Bożena Stachowska

Kwalifikacje: Podyplomowe studia WOS I WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Szanowni Rodzice celem tego spotkania/dokumentu jest uzyskanie aprobaty Państwa dla przedstawionego sposobu realizacji WYCHOWANIA DO ŻYCIA W RODZINIE.

1) **AKTY PRAWNE**, na których opiera się realizacja zajęć wychowania do życia w rodzinie w programie szkolnym, to przede wszystkim:

- Ustawa o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży z dnia 7 stycznia 1993 r., a zwłaszcza art. 4.1 (Dz.U. z 1993 r. nr 17, poz.78, z późn. zm.)
Zgodnie z tym artykułem do programów nauczania szkolnego wprowadzono wiedzę o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia poczętego oraz metodach i środkach świadomej prokreacji.

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. z 1999 r. nr 67, poz. 756 z późn. zm.)

2) **PODSTAWA PROGRAMOWA:**

Treści podstawy programowej WDŻ wpisują się w program wychowawczo-profilaktyczny każdej szkoły. Zajęcia te realizowane są w szkole podstawowej w klasach IV–VIII. Istotnym założeniem nowej podstawy programowej jest zwrócenie uwagi na indywidualną i społeczną wartość rodziny.

Treści podstawy programowej ukazują seksualność człowieka w kontekście miłości i rodziny.

Podstawa programowa Wychowania do życia w rodzinie dla szkoły podstawowej została podzielona na 6 działów tematycznych:

1. Rodzina
2. Dojrzewanie
3. Seksualność człowieka
4. Życie jako fundamentalna wartość
5. Płodność
6. Postawy.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Ukazywanie wartości rodziny w życiu osobistym człowieka. Wnoszenie pozytywnego wkładu w życie swojej rodziny.

II. Okazywanie szacunku innym ludziom, docenianie ich wysiłku i pracy, przyjęcie postawy szacunku wobec siebie.

III. Pomoc w przygotowaniu się do zrozumienia i akceptacji przemian okresu dojrzewania. Pokonywanie trudności okresu dorastania.

IV. Kształcenie umiejętności przyjęcia integralnej wizji osoby. Wybór i urzeczywistnianie wartości służących osobowemu rozwojowi. Kierowanie własnym rozwojem, podejmowanie wysiłku samowychowawczego zgodnie z uznawanymi normami i wartościami. Poznawanie, analizowanie i wyrażanie uczuć. Rozwiązywanie problemów.

V. Pozyskanie wiedzy na temat organizmu ludzkiego i zachodzących w nim zmian rozwojowych w okresie prenatalnym i postnatalnym oraz akceptacja własnej płciowości. Przyjęcie integralnej wizji ludzkiej seksualności. Umiejętność obrony własnej intymności i nietykalności seksualnej oraz szacunek dla ciała innej osoby.

VI. Uświadomienie i uzasadnienie potrzeby przygotowania do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny. Zorientowanie w zakresie i komponentach składowych postawy odpowiedzialnego rodzicielstwa. VII. Korzystanie ze środków przekazu, w tym z Internetu, w sposób selektywny, umożliwiający obronę przed ich destrukcyjnym oddziaływaniem.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Rodzina. Uczeń:

- 1) wie, co składa się na dojrzałość do małżeństwa i założenia rodziny; zna kryteria wyboru współmałżonka, motywy zawierania małżeństwa i czynniki warunkujące trwałość i powodzenie relacji małżeńskiej i rodzinnej;
- 2) rozumie, jakie miejsce zajmuje rodzina w społeczeństwie;
- 3) rozpoznaje typy struktury rodziny: rodzina wielopokoleniowa, rodzina pełna, rodzina niepełna, rodzina zrekonstruowana;
- 4) wyjaśnia miejsce dziecka w rodzinie i jej rolę dla niego: w fazie prenatalnej, podczas narodzin, w fazie niemowlęcej, wczesnodziecięcej, przedpokwitaniowej, dojrzewania, młodości, wieku średniego, wieku późnego;
- 5) potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje rodzinne;
- 6) wie, jak okazać szacunek rodzeństwu, rodzicom i dziadkom oraz docenić ich wkład w życie rodzinne; potrafi wymienić za co i w jaki sposób można wyrazić im wdzięczność;
- 7) rozumie na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie; wie, jak komunikować uczucia, wyrażać pamięć, składać życzenia z okazji ważnych rocznic rodzinnych, imienin, urodzin, Dni Matki, Ojca, Babci i Dziadka, być uprzejmym i uczynnym każdego dnia;
- 8) zna i rozumie funkcje rodziny, np. prokreacyjna, opiekuńcza, wychowawcza oraz ich znaczenie na poszczególnych etapach rozwoju człowieka;
- 9) wyjaśnia czego dotyczy i w czym przejawia się rodzinne wychowanie do miłości, prawdy, uczciwości, wychowanie patriotyczne, religijne, moralne;
- 10) przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizacja i przeżywanie wolnego czasu;

11) zauważa i docenia formacyjną rolę rodziny: w zakresie przekazywania wiedzy (o życiu, człowieku, świecie, relacjach międzyludzkich), kształtowania postaw, ćwiczenia umiejętności, tworzenia hierarchii wartości, uczenia norm i zgodnych z nimi zachowań;

12) zna i stosuje zasady savoir vivre'u zarówno wobec gości, jak i najbliższych członków rodziny;

13) wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych.

II. Dojrzewanie. Uczeń:

1) rozpoznaje zmiany fizyczne i psychiczne; zauważa i akceptuje zróżnicowane, indywidualne tempo rozwoju;

2) zna kryteria dojrzałości biologicznej, psychicznej i społecznej;

3) rozumie, czym jest cielesność, płciowość, seksualność;

4) wskazuje różnice w rozwoju psychoseksualnym dziewcząt i chłopców;

5) wyjaśnia, na czym polega identyfikacja z własną płcią;

6) zna zagrożenia okresu dojrzewania, takie jak: uzależnienia chemiczne i behawioralne, presja seksualna, pornografia, cyberseks, prostytutka nieletnich; potrafi wymienić sposoby profilaktyki i przeciwdziałania;

7) omawia problemy wieku młodzieńczego i sposoby radzenia sobie z nimi;

8) rozumie, jak budowane są relacje międzyosobowe, wyjaśnia ich znaczenie w rozwoju społeczno-emojonalnym; potrafi przedstawić istotę: koleżeństwa i przyjaźni, sympatii młodzieńczych, pierwszych fascynacji, zakochania, miłości; zwraca uwagę na potrzebę i wartość wzajemnego szacunku, udzielania

pomocy, empatii i współpracy;

9) uczestniczy w podziale obowiązków; korzysta z pomocy innych i sam jej udziela; potrafi dzielić czas pomiędzy pracę i rekreację; wie, jak tworzyć atmosferę świętowania;

10) przedstawia rolę autorytetów w życiu człowieka, wymienia osoby uznane za autorytety przez innych i siebie.

III. Seksualność człowieka. Uczeń:

1) określa pojęcia związane z seksualnością: męskość, kobiecość, komplementarność, miłość, wartość, małżeństwo, rodzicielstwo, odpowiedzialność; wyjaśnia na czym polega i czego dotyczy integracja seksualna;

2) rozumie znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości oraz budowaniu trwałych i szczęśliwych więzi;

3) określa główne funkcje płciowości, takie jak: wyrażanie miłości, budowanie więzi i rodzicielstwo, a także wzajemna pomoc i uzupełnianie, integralna i komplementarna współpraca płci;

4) rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa;

5) wyjaśnia, na czym polega odpowiedzialność mężczyzny i kobiety za sferę seksualną i prokreację;

- 6) charakteryzuje związek istniejący pomiędzy aktywnością seksualną a miłością i odpowiedzialnością; omawia problemy związane z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej;
- 7) potrafi wymienić argumenty biomedyczne, psychologiczne, społeczne i moralne za inicjacją seksualną w małżeństwie;
- 8) przedstawia przyczyny, skutki i profilaktykę przedwczesnej inicjacji seksualnej;
- 9) zna choroby przenoszone drogą płciową; rozumie ich specyfikę, rozwój i objawy; wie, jakie są drogi przenoszenia zakażenia; zna zasady profilaktyki;
- 10) potrafi wymienić różnice pomiędzy edukacją a wychowaniem seksualnym;
- 11) potrafi scharakteryzować i ocenić różne odniesienia do seksualności: permissywne, relatywne i normatywne;
- 12) rozumie wartość trwałości małżeństwa dla dobra rodziny.

IV. Życie jako fundamentalna wartość. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co to znaczy, że życie jest wartością;
- 2) rozumie, na czym polega planowanie dzietności rodziny; wie, jakie aspekty należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji prokreacyjnych;
- 3) zna zasady przygotowania kobiet i mężczyzn na poczęcie dziecka oraz rozumie, czym jest odpowiedzialne rodzicielstwo;
- 4) wyraża postawę szacunku i troski wobec życia i zdrowia człowieka od poczęcia do naturalnej śmierci;
- 5) zna fazy psychofizycznego rozwoju człowieka w okresie prenatalnym i postnatalnym; orientuje się w czynnikach wspomagających i zaburzających jego psychiczny, fizyczny, duchowy i społeczny rozwój;
- 6) rozumie, czym jest opieka prekoncepcyjna i prenatalna uwzględniająca zdrowie ojca, matki i dziecka, formy prewencji, profilaktyki i terapii;
- 7) ma szacunek dla ludzkiego ciała; zna podstawy higieny; troszczy się o zdrowie: właściwe odżywianie, odpowiedni strój, sen i aktywność fizyczną;
- 8) pozytywnie odnosi się do osób z niepełnosprawnością, widząc w nich wartościowych partnerów w koleżeństwie, przyjaźni, miłości i rodzinie;
- 9) wyraża troskę o osoby chore i umierające; zachowuje pamięć o zmarłych, współtowarzyszy bliskim w przeżywaniu żałoby.

V. Płodność. Uczeń:

- 1) wie, że płodność jest wspólną sprawą kobiety i mężczyzny;
- 2) potrafi przedstawić fizjologię płodności i wymienić hormony warunkujące płodność kobiet i mężczyzn;
- 3) zna metody rozpoznawania płodności, ich przydatność w planowaniu rodziny i diagnostyce zaburzeń;

- 4) przedstawia problem niepłodności; określa jej rodzaje, przyczyny, skutki; wyjaśnia na czym polega profilaktyka i leczenie;
- 5) definiuje pojęcie antykoncepcji i wymienia jej rodzaje, dokonuje oceny stosowania poszczególnych środków antykoncepcyjnych w aspekcie medycznym, psychologicznym, ekologicznym, ekonomicznym, społecznym i moralnym;
- 6) zna różnice między antykoncepcją a naturalnym planowaniem rodziny, zapłodnieniem in vitro a naprotechnologią;
- 7) rozumie, czym jest ciąża i poród oraz jak powinno wyglądać przyjęcie dziecka jako nowego członka rodziny;
- 8) potrafi wyjaśnić rolę i zadania szkół rodzenia oraz wartość naturalnego karmienia;
- 9) wie, jak istotne znaczenie, zarówno w aspekcie medycznym, psychologicznym, jak i społecznym ma gotowość członków rodziny na przyjęcie dziecka z niepełnosprawnością;
- 10) rozumie sytuację rodzin mających trudności z poczęciem dziecka i doświadczających śmierci dziecka przed narodzeniem;
- 11) wie czym jest adopcja i rodzina zastępcza oraz jakie jest ich znaczenie dla dzieci, rodziców i społeczeństwa.

VI. Postawy. Uczeń:

- 1) potrafi wymienić i uzasadnić normy chroniące życie małżeńskie i rodzinne oraz sprzeciwić się naciskom skłaniającym do ich łamania;
- 2) wie, że aktywność seksualna, jak każde zachowanie człowieka podlega odpowiedzialności moralnej;
- 3) radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu;
- 4) zna i stosuje zasady savoir-vivre`u w różnych sytuacjach społecznych;
- 5) rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; przyjmuje odpowiedzialność za manifestowane reakcje, wypowiedane i pisane słowa;
- 6) kształtuje i wyraża postawy asertywne, gdy nie może lub nie powinien czegoś wykonać stara się odmawiać tak, by nie ranić drugiego;
- 7) bierze udział w życiu społecznym przez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; ujawnia wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i zna konkretne sposoby jej udzielania;
- 8) świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z Internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany;
- 9) jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie.

3) **PROGRAM NAUCZANIA:** <http://sklep987393.shoparena.pl/upload/7sp-program-ewydanie.pdf>

Program nauczania zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 356)

- **WĘDRUJĄC KU DOROSŁOŚCI. WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE. PROGRAM NAUCZANIA DLA KLASY 7 SZKOŁY PODSTAWOWEJ TERESA KRÓL, WYDAWNICTWO: RUBIKON**

Cele kształcenia i wychowania:

Celem programu w klasie VII jest pomoc młodemu człowiekowi w jego rozwoju psychofizycznym, społecznym i duchowym. Program ukierunkuje wychowanków na: rozwój zarówno intelektualny, jak też psychiczny, moralny i społeczny, wychowanie do wolności i odpowiedzialności.

Treści nauczania:

Program „Wędrując ku dorosłości” dla klasy VII koreluje z tematami podejmowanymi na lekcjach biologii.

Dlatego na zajęciach uwzględnia się zagadnienia z anatomii i fizjologii układu rozrodczego człowieka. Te wiadomości są uzupełnione o treści z zakresu psychologii i socjologii rodziny. Pokazano uczniom związek zdobywanej wiedzy z pełnieniem w przyszłości ról małżeńskich i rodzinnych. Wskazuje się, że zagadnienia związane z płodnością wspomagają przygotowanie do rodzicielstwa, opieki prekonceptyjnej, prenatalnej i postnatalnej. Nie pominięto przy tym kwestii dotyczących szczególnej troski i pomocy świadczonej dzieciom chorym i niepełnosprawnym. W tym przypadku funkcja opiekuńcza rodziny jest nieodzowna. O rodzinie, w której otrzymuje się wsparcie, uczeń dowiaduje się przy realizacji wielu innych zagadnień, np. w obrębie działu komunikacji, budowania relacji, uczuć, kształtowania postaw, tworzenia hierarchii wartości czy poszukiwania autorytetów. Wiele miejsca w programie klasy VII zajmują kwestie uzależnień behawioralnych i uzależnień od substancji psychoaktywnych. W okresie dojrzewania oprócz zmian fizycznych pojawiają się nowe pragnienia i uczucia związane z budzącym się popędem seksualnym.

4) PODRĘCZNIK I ĆWICZENIA, Z KTÓRYCH KORZYSTA NAUCZYCIEL (nie ma obowiązku zakupu przez Rodzica);

- **Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie. Podręcznik dla klasy 4 szkoły podstawowej**

Teresa Król, wydawnictwo: RUBIKON

- **Ćwiczenia dla klasy 7 szkoły podstawowej. Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie**

Teresa Król, wydawnictwo: RUBIKON

5) WYKORZYSTYWANE BĘDĄ MATERIAŁY I ŚRODKI DYDAKTYCZNE WYDAWNICTWA RUBIKON TAKIE JAK: podręcznik „Wędrując ku dorosłości”, zeszyt ćwiczeń z tej serii (ksera), filmy edukacyjne, prezentacje multimedialne, plansze papierowe, zasoby cyfrowe Internetu oraz słowniki, programy interaktywne, animacje itp.

6) METODY:

metody oparte na słowie: mini wykład, pogadanka, opis, dyskusja, praca z książką; rozmowa kierowana metody aktywizujące: burza mózgów, sytuacyjna, inscenizacji, problemowa, praca w grupach, drama, rebusy, krzyżówki, praca z tekstem lub filmem, metaplan, drzewo decyzyjne, mapa myślowa itp.

Klasa 7

Nr	Temat	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Podział na grupy
1.	Dojrzałość, to znaczy...	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwerbalizować swoje oczekiwania wobec zajęć WDŻ, • formułować reguły pracy na zajęciach WDŻ, • wymienić kryteria dojrzałości człowieka, • uzasadnić konieczność samowychowania. <p>Uczeń uświadomi sobie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrzebę przygotowania się do podjęcia w przyszłości ról małżeńskich i rodzinnych, • że samowychowanie i samosterowanie może być satysfakcjonujące. 	CAŁA KLASA
2.	Czas oczekiwania	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać budowę komórki jajowej i plemnika oraz proces zapłodnienia, • przedstawić zmiany fizjologiczne w organizmie kobiety w czasie ciąży, • uzasadnić konieczność przestrzegania higienicznego trybu życia matki oczekującej dziecka, • omówić etapy rozwoju prenatalnego dziecka (zygota zarodek płód). <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzice powinni od samego początku zapewnić dziecku jak najlepsze warunki życia i rozwoju. 	CAŁA KLASA
3.	Rozwój człowieka	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić fazy rozwoju człowieka od narodzin do późnej starości, • omówić charakterystyczne zmiany rozwojowe w kolejnych okresach życia człowieka, • opisać czynniki wspomagające i zaburzające rozwój fizyczny, psychiczny, duchowy i społeczny człowieka, • wskazać na mocne i słabsze strony różnych okresów życia człowieka. <p>Uczeń uświadomi sobie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • istotną rolę rodziny w kształtowaniu postaw, tworzeniu hierarchii wartości oraz przyswajaniu norm i zgodnych z nimi zachowań. 	CAŁA KLASA
4.	Komunikacja w rodzinie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zasady otwartego i jednoznacznego komunikowania się, • omówić najważniejsze czynniki kontaktu międzyludzkiego, • określić rolę emocji i uczuć w życiu człowieka, • wymienić rodzaje uczuć, • nazywać swoje uczucia oraz wypowiadać je poprzez komunikat JA, • hierarchicznie usystematyzować swoje uczucia, • rozpoznawać uczucia w przekazie werbalnym i mowy ciała. <p>Uczeń uświadomi sobie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrzebę pielęgnowania więzi rodzinnych i budowania bliskich relacji międzyludzkich, • potrzebę wyrażania uczuć oraz formowania postawy otwartości i zaufania do osób najbliższych. 	CAŁA KLASA

5.	Savoir vivre, czyli zasady dobrego wychowania	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować pojęcie savoir vivre'u, • wymienić sytuacje, w których stosowanie form grzecznościowych ułatwia kontakty społeczne i uwalnia od negatywnych emocji i konfliktów, • przedstawić różne postacie etykiety, • przedstawić zasady savoir vivre'u w konkretnych sytuacjach rodzinnych, towarzyskich i społecznych, • wymienić pięć zasad asertywności (sztuka dobrej odmowy), <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kompromitujące zachowania są nietaktowne i utrudniają kontakty społeczne, • przestrzeganie dobrych manier to także troska o innych, aby czuli się dobrze w naszej obecności. 	CAŁA KLASA
6.	Pierwsze uczucia	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać emocje towarzyszące młodzieńczym zauroczeniom, • określić rolę empatii w poznawaniu siebie nawzajem, • przedstawić komunikaty niewerbalne i werbalne i ich rolę w budowaniu bliższych relacji, • wymienić dojrzałe i niedojrzałe motywacje umawiania się na randki. <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozstania bywają bolesne, ale powinny być kulturalne. 	CAŁA KLASA
7.	Utrata wolności. Zagrożenia. Uzależnienia	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić rodzaje uzależnień, • przedstawić czynniki ryzyka, które sprzyjają uzależnieniom, • omówić skutki palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków i dopalaczy, • uzasadnić, że wartość życia jest najistotniejsza, • odmówić uczestnictwa w sytuacji, która prowadzi do uzależnienia. <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jego zdrowie i przyszłość zależą od obecnych wyborów, • bez wypracowania postawy asertywnej łatwo może ulec naciskom grupy i wejść na drogę uzależnień. 	CAŁA KLASA
8.	Uzależnienia behawioralne	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić rodzaje uzależnień behawioralnych, • opisać objawy uzależnienia od komputera i Internetu, • wymienić sygnały ostrzegawcze uzależniania od smartfona, • opisać, na czym polega wewnętrzny przymus robienia zakupów, • przedstawić problem samookaleczeń, • opisać niszczący wpływ pornografii. <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oprócz czynników ryzyka, istnieją także czynniki chroniące przed uzależnieniami. 	CAŁA KLASA
9.	Ludzie drogowskazy	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować pojęcie autorytetu, • określić znaczenie autorytetu w życiu człowieka, • wymienić cechy osobowości, które budują autorytet, • odróżnić prawdziwe autorytety od pseudoautorytetów, • dokonać wyboru właściwego autorytetu, • przedstawić problem upadku autorytetu. 	CAŁA KLASA

		<p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wybór autorytetu to samodzielna i ważna decyzja, • różnice między autorytetem a idolem. 	
10.	Dojrzewanie – rozwój fizyczny	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić hormonalną regulację procesów rozrodczych kobiety i mężczyzny, • opisać charakterystyczne zmiany zachodzące w organizmie dziewczyny/chłopca w okresie adolescencji, • uzasadnić celowość zmian zachodzących w jej organizmie, • opisać charakterystyczne zmiany zachodzące w organizmie dojrzewającego chłopca/dziewczyny, • uzasadnić potrzebę przestrzegania higienicznego trybu życia w okresie dojrzewania. <p>Uczeń uświadomi sobie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrzebę akceptacji zmian zachodzących w okresie dojrzewania, • celowość przemian zachodzących w jej organizmie w perspektywie przyszłych ról życiowych. 	DZ/CH
11.	Dojrzewanie – zmiany psychiczne	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać i opisać typowe problemy i trudności występujące u dziewcząt/chłopców w okresie dojrzewania, • znaleźć sposoby radzenia sobie z trudnościami występującymi w okresie adolescencji, • rozeznac sytuacje wymagające porady lekarza lub innych specjalistów, • podać niezbędne adresy, także internetowe oraz telefony w celu uzyskania porady i ewentualnej pomocy specjalistów. <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w sytuacji napotkanych trudności powinna zaufać rodzicom lub innym osobom i zwrócić się do nich z prośbą o pomoc, • istnieją specjalistyczne poradnie oraz instytucje, organizacje i stowarzyszenia, w których może uzyskać poradę i wsparcie. 	DZ/CH
12.	Przekazywanie życia	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić funkcje współżycia seksualnego, • przedstawić zagadnienie odpowiedzialnego rodzicielstwa, • uzasadnić, dlaczego powołanie do życia nowego człowieka powinno być decyzją świadomą i odpowiedzialną, • wymienić warunki, które powinny być stworzone dla mającego się narodzić dziecka, • opisać działanie gruczołów płciowych i wytwarzanych przez nie hormonów. <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie decyzji o współżyciu seksualnym wiąże się z odpowiedzialnością nie tylko za siebie i drugą osobę, ale także za ewentualne poczęcie dziecka, • seksualność i intymność wymaga poważnego traktowania/ męskość to także zdolność przewidywania skutków działań również w dziedzinie seksualnej. 	DZ/CH
13.	Mężczyzna i kobieta układ rozrodczy	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać przemiany w organizmie kobiety i mężczyzny, od których zależy ich płodność, • rozpoznać dwie fazy cyklu owulacyjnego kobiety, / przedstawić funkcjonowanie męskiego układu rozrodczego, • wskazać w cyklu kobiety 	DZ/CH

		<p>najważniejszy moment – owulację oraz wyróżnić fazę przed- i poowulacyjną/ omówić budowę i funkcjonowanie żeńskiego układu rozrodczego, • skorelować wiedzę biologiczną dotyczącą fizjologii i endokrynologii z zaobserwowanymi zmianami w jej cyklu/ dokonać charakterystyki płodności mężczyzny i kobiety..</p> <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznanie zmian, które zachodzą w organizmie kobiety daje szansę na ekologiczny styl życia w małżeństwie, • współczesny człowiek może świadomie wybierać: czas na poczęcie dziecka lub czas na współżycie seksualne, kiedy do poczęcia dziecka nie dojdzie. 	
14.	Pierwsze kroki w szczęśliwe dzieciństwo	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić, dlaczego ważny jest w okresie ciąży kontakt matki z dzieckiem,/ przedstawić argumenty, dlaczego dla rozwijającego się w pierwszych 9 miesiącach życia dziecka ważna jest miłość i troska ojca, zarówno o dziecko, jak i o jego matkę • podać argumenty za uczestnictwem młodych rodziców w szkole rodzenia, • określić, czym jest naturalny poród i wskazać jego znaczenie dla dziecka/ określić rolę mężczyzny przy porodzie,, • wymienić korzyści karmienia naturalnego zarówno dla dziecka, jak i dla matki, • wskazać na znaczenie miłości rodziców do dziecka od pierwszych chwil jego życia, • opisać rolę członków rodziny w przyjęciu noworodka, również chorego, niepełnosprawnego. <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • macierzyństwo i ojcostwo jest darem i życiowym zadaniem, • miłość do dziecka jest bezwarunkowa 	DZ/CH

Klasy 8

Wychowanie do życia w rodzinie -

PROWADZĄCY: mgr Bożena Stachowska

Kwalifikacje: Podyplomowe studia WOS I WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Szanowni Rodzice celem tego spotkania/dokumentu jest uzyskanie aprobaty Państwa dla przedstawionego sposobu realizacji WYCHOWANIA DO ŻYCIA W RODZINIE.

1) **AKTY PRAWNE**, na których opiera się realizacja zajęć wychowania do życia w rodzinie | w programie szkolnym, to przede wszystkim:

- Ustawa o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży z dnia 7 stycznia 1993 r., a zwłaszcza art. 4.1 (Dz.U. z 1993 r. nr 17, poz.78, z późn. zm.)
Zgodnie z tym artykułem do programów nauczania szkolnego wprowadzono wiedzę o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia poczętego oraz metodach i środkach świadomej prokreacji.

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. z 1999 r. nr 67, poz. 756 z późn. zm.)

2) **PODSTAWA PROGRAMOWA:**

Treści podstawy programowej WDŻ wpisują się w program wychowawczo-profilaktyczny każdej szkoły. Zajęcia te realizowane są w szkole podstawowej w klasach IV–VIII. Istotnym założeniem nowej podstawy programowej jest zwrócenie uwagi na indywidualną i społeczną wartość rodziny.

Treści podstawy programowej ukazują seksualność człowieka w kontekście miłości i rodziny.

Podstawa programowa Wychowania do życia w rodzinie dla szkoły podstawowej została podzielona na 6 działów tematycznych:

1. Rodzina
2. Dojrzewanie
3. Seksualność człowieka
4. Życie jako fundamentalna wartość
5. Płodność
6. Postawy.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Ukazywanie wartości rodziny w życiu osobistym człowieka. Wnoszenie pozytywnego wkładu w życie swojej rodziny.

II. Okazywanie szacunku innym ludziom, docenianie ich wysiłku i pracy, przyjęcie postawy szacunku wobec siebie.

III. Pomoc w przygotowaniu się do zrozumienia i akceptacji przemian okresu dojrzewania. Pokonywanie trudności okresu dorastania.

IV. Kształcenie umiejętności przyjęcia integralnej wizji osoby. Wybór i urzeczywistnianie wartości służących osobowemu rozwojowi. Kierowanie własnym rozwojem, podejmowanie wysiłku samowychowawczego zgodnie z uznawanymi normami i wartościami. Poznawanie, analizowanie i wyrażanie uczuć. Rozwiązywanie problemów.

V. Pozyskanie wiedzy na temat organizmu ludzkiego i zachodzących w nim zmian rozwojowych w okresie prenatalnym i postnatalnym oraz akceptacja własnej płciowości. Przyjęcie integralnej wizji ludzkiej seksualności. Umiejętność obrony własnej intymności i nietykalności seksualnej oraz szacunek dla ciała innej osoby.

VI. Uświadomienie i uzasadnienie potrzeby przygotowania do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny. Zorientowanie w zakresie i komponentach składowych postawy odpowiedzialnego rodzicielstwa.

VII. Korzystanie ze środków przekazu, w tym z Internetu, w sposób selektywny, umożliwiający obronę przed ich destrukcyjnym oddziaływaniem.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Rodzina. Uczeń:

- 1) wie, co składa się na dojrzałość do małżeństwa i założenia rodziny; zna kryteria wyboru współmałżonka, motywów zawierania małżeństwa i czynniki warunkujące trwałość i powodzenie relacji małżeńskiej i rodzinnej;
- 2) rozumie, jakie miejsce zajmuje rodzina w społeczeństwie;
- 3) rozpoznaje typy struktury rodziny: rodzina wielopokoleniowa, rodzina pełna, rodzina niepełna, rodzina zrekonstruowana;
- 4) wyjaśnia miejsce dziecka w rodzinie i jej rolę dla niego: w fazie prenatalnej, podczas narodzin, w fazie niemowlęcej, wczesnodziecięcej, przedpokwitaniowej, dojrzewania, młodości, wieku średniego, wieku późnego;
- 5) potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje rodzinne;
- 6) wie, jak okazać szacunek rodzeństwu, rodzicom i dziadkom oraz docenić ich wkład w życie rodzinne; potrafi wymienić za co i w jaki sposób można wyrazić im wdzięczność;
- 7) rozumie na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie; wie, jak komunikować uczucia, wyrażać pamięć, składać życzenia z okazji ważnych rocznic rodzinnych, imienin, urodzin, Dni Matki, Ojca, Babci i Dziadka, być uprzejmym i uczynnym każdego dnia;
- 8) zna i rozumie funkcje rodziny, np. prokreacyjna, opiekuńcza, wychowawcza oraz ich znaczenie na poszczególnych etapach rozwoju człowieka;
- 9) wyjaśnia czego dotyczy i w czym przejawia się rodzinne wychowanie do miłości, prawdy, uczciwości, wychowanie patriotyczne, religijne, moralne;
- 10) przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizacja i przeżywanie wolnego czasu;

11) zauważa i docenia formacyjną rolę rodziny: w zakresie przekazywania wiedzy (o życiu, człowieku, świecie, relacjach międzyludzkich), kształtowania postaw, ćwiczenia umiejętności, tworzenia hierarchii wartości, uczenia norm i zgodnych z nimi zachowań;

12) zna i stosuje zasady *savoir vivre*'u zarówno wobec gości, jak i najbliższych członków rodziny;

13) wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych.

II. Dojrzewanie. Uczeń:

1) rozpoznaje zmiany fizyczne i psychiczne; zauważa i akceptuje zróżnicowane, indywidualne tempo rozwoju;

2) zna kryteria dojrzałości biologicznej, psychicznej i społecznej;

3) rozumie, czym jest cielesność, płciowość, seksualność;

4) wskazuje różnice w rozwoju psychoseksualnym dziewcząt i chłopców;

5) wyjaśnia, na czym polega identyfikacja z własną płcią;

6) zna zagrożenia okresu dojrzewania, takie jak: uzależnienia chemiczne i behawioralne, presja seksualna, pornografia, cyberseks, prostytutka nieletnich; potrafi wymienić sposoby profilaktyki i przeciwdziałania;

7) omawia problemy wieku młodzieńczego i sposoby radzenia sobie z nimi;

8) rozumie, jak budowane są relacje międzyosobowe, wyjaśnia ich znaczenie w rozwoju społeczno-emojonalnym; potrafi przedstawić istotę: koleżeństwa i przyjaźni, sympatii młodzieńczych, pierwszych fascynacji, zakochania, miłości; zwraca uwagę na potrzebę i wartość wzajemnego szacunku, udzielania

pomocy, empatii i współpracy;

9) uczestniczy w podziale obowiązków; korzysta z pomocy innych i sam jej udziela; potrafi dzielić czas pomiędzy pracę i rekreację; wie, jak tworzyć atmosferę świętowania;

10) przedstawia rolę autorytetów w życiu człowieka, wymienia osoby uznane za autorytety przez innych i siebie.

III. Seksualność człowieka. Uczeń:

1) określa pojęcia związane z seksualnością: męskość, kobiecość, komplementarność, miłość, wartość, małżeństwo, rodzicielstwo, odpowiedzialność; wyjaśnia na czym polega i czego dotyczy integracja seksualna;

2) rozumie znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości oraz budowaniu trwałych i szczęśliwych więzi;

3) określa główne funkcje płciowości, takie jak: wyrażanie miłości, budowanie więzi i rodzicielstwo, a także wzajemna pomoc i uzupełnianie, integralna i komplementarna współpraca płci;

4) rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa;

5) wyjaśnia, na czym polega odpowiedzialność mężczyzny i kobiety za sferę seksualną i prokreację;

- 6) charakteryzuje związek istniejący pomiędzy aktywnością seksualną a miłością i odpowiedzialnością; omawia problemy związane z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej;
- 7) potrafi wymienić argumenty biomedyczne, psychologiczne, społeczne i moralne za inicjacją seksualną w małżeństwie;
- 8) przedstawia przyczyny, skutki i profilaktykę przedwczesnej inicjacji seksualnej;
- 9) zna choroby przenoszone drogą płciową; rozumie ich specyfikę, rozwój i objawy; wie, jakie są drogi przenoszenia zakażenia; zna zasady profilaktyki;
- 10) potrafi wymienić różnice pomiędzy edukacją a wychowaniem seksualnym;
- 11) potrafi scharakteryzować i ocenić różne odniesienia do seksualności: permissywne, relatywne i normatywne;
- 12) rozumie wartość trwałości małżeństwa dla dobra rodziny.

IV. Życie jako fundamentalna wartość. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co to znaczy, że życie jest wartością;
- 2) rozumie, na czym polega planowanie dzietności rodziny; wie, jakie aspekty należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji prokreacyjnych;
- 3) zna zasady przygotowania kobiet i mężczyzn na poczęcie dziecka oraz rozumie, czym jest odpowiedzialne rodzicielstwo;
- 4) wyraża postawę szacunku i troski wobec życia i zdrowia człowieka od poczęcia do naturalnej śmierci;
- 5) zna fazy psychofizycznego rozwoju człowieka w okresie prenatalnym i postnatalnym; orientuje się w czynnikach wspomagających i zaburzających jego psychiczny, fizyczny, duchowy i społeczny rozwój;
- 6) rozumie, czym jest opieka prekoncepcyjna i prenatalna uwzględniająca zdrowie ojca, matki i dziecka, formy prewencji, profilaktyki i terapii;
- 7) ma szacunek dla ludzkiego ciała; zna podstawy higieny; troszczy się o zdrowie: właściwe odżywianie, odpowiedni strój, sen i aktywność fizyczną;
- 8) pozytywnie odnosi się do osób z niepełnosprawnością, widząc w nich wartościowych partnerów w koleżeństwie, przyjaźni, miłości i rodzinie;
- 9) wyraża troskę o osoby chore i umierające; zachowuje pamięć o zmarłych, współtowarzyszy bliskim w przeżywaniu żałoby.

V. Płodność. Uczeń:

- 1) wie, że płodność jest wspólną sprawą kobiety i mężczyzny;
- 2) potrafi przedstawić fizjologię płodności i wymienić hormony warunkujące płodność kobiet i mężczyzn;
- 3) zna metody rozpoznawania płodności, ich przydatność w planowaniu rodziny i diagnostyce zaburzeń;

- 4) przedstawia problem niepłodności; określa jej rodzaje, przyczyny, skutki; wyjaśnia na czym polega profilaktyka i leczenie;
- 5) definiuje pojęcie antykoncepcji i wymienia jej rodzaje, dokonuje oceny stosowania poszczególnych środków antykoncepcyjnych w aspekcie medycznym, psychologicznym, ekologicznym, ekonomicznym, społecznym i moralnym;
- 6) zna różnice między antykoncepcją a naturalnym planowaniem rodziny, zapłodnieniem in vitro a naprotechnologią;
- 7) rozumie, czym jest ciąża i poród oraz jak powinno wyglądać przyjęcie dziecka jako nowego członka rodziny;
- 8) potrafi wyjaśnić rolę i zadania szkół rodzenia oraz wartość naturalnego karmienia;
- 9) wie, jak istotne znaczenie, zarówno w aspekcie medycznym, psychologicznym, jak i społecznym ma gotowość członków rodziny na przyjęcie dziecka z niepełnosprawnością;
- 10) rozumie sytuację rodzin mających trudności z poczęciem dziecka i doświadczających śmierci dziecka przed narodzeniem;
- 11) wie czym jest adopcja i rodzina zastępcza oraz jakie jest ich znaczenie dla dzieci, rodziców i społeczeństwa.

VI. Postawy. Uczeń:

- 1) potrafi wymienić i uzasadnić normy chroniące życie małżeńskie i rodzinne oraz sprzeciwić się naciskom skłaniającym do ich łamania;
- 2) wie, że aktywność seksualna, jak każde zachowanie człowieka podlega odpowiedzialności moralnej;
- 3) radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu;
- 4) zna i stosuje zasady savoir-vivre`u w różnych sytuacjach społecznych;
- 5) rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; przyjmuje odpowiedzialność za manifestowane reakcje, wypowiedane i pisane słowa;
- 6) kształtuje i wyraża postawy asertywne, gdy nie może lub nie powinien czegoś wykonać stara się odmawiać tak, by nie ranić drugiego;
- 7) bierze udział w życiu społecznym przez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; ujawnia wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i zna konkretne sposoby jej udzielania;
- 8) świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z Internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany;
- 9) jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie.

3) **PROGRAM NAUCZANIA:** <http://sklep987393.shoparena.pl/upload/8sp-program-ewydanie.pdf>

Program nauczania zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 356)

- **WĘDRUJĄC KU DOROSŁOŚCI. WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE. PROGRAM NAUCZANIA DLA KLASY 8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ TERESA KRÓL, WYDAWNICTWO: RUBIKON**

Cele kształcenia i wychowania:

Program nauczania uwrażliwia uczniów na potrzeby drugiego człowieka, mobilizuje do samowychowania i poszanowania godności swojej i innych ludzi. Jest to szczególnie ważne w kontekście seksualności i przyszłych ról małżeńskich i rodzicielskich. Głównym celem jest stymulowanie uczniów do ich rozwoju w wymiarze psychicznym, społecznym, moralnym i duchowym. Program ten obejmuje wiedzę dotyczącą biologii, psychologii, etyki i zachowań społecznych młodego człowieka

Treści nauczania:

1. Rozwój psychoseksualny człowieka

- różnice w rozwoju psychoseksualnym dziewcząt i chłopców, • identyfikacja z własną płcią, • męskość, kobiecość; komplementarność płci.

2. Miłość w życiu człowieka

- budowanie relacji międzyosobowych w okresie młodzieńczym, • zakochanie i miłość, • rodzaje miłości i etapy jej rozwoju.

3. Odpowiedzialność w przeżywaniu własnej płciowości i budowanie szczęśliwych więzi

- integracja seksualna, • prawo pierwszych połączeń, • wzajemna pomoc i szacunek, • związek między aktywnością seksualną a miłością i odpowiedzialnością, • problemy z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej, • argumenty biomedyczne, psychologiczne, społeczne i moralne za inicjacją seksualną w małżeństwie

4. Przedwczesna inicjacja seksualna

- przyczyny, skutki i profilaktyka, • choroby przenoszone drogą płciową, w tym AIDS (specyfika, rozwój, i objawy; profilaktyka), • ciąża nieletnich; zagrożenie aborcją, • różne odniesienia do seksualności.

5. Płodność człowieka

- charakterystyka płodności mężczyzny i kobiety, • metody rozpoznawania płodności, ich przydatność w planowaniu rodziny i diagnostyce zaburzeń, • problemy z płodnością, przyczyny, skutki, profilaktyka i leczenie, • zapłodnienie in vitro a naprotechnologia, • antykoncepcja i jej rodzaje; ocena w aspekcie medycznym, psychologicznym, ekologicznym i moralnym, • różnice między antykoncepcją a naturalnym planowaniem rodziny.

6. Rodzina w kontekście trwałości małżeństwa, miłości, wzajemnego szacunku i troski

- dojrzałość do małżeństwa i założenie rodziny, • kryteria wyboru małżonka, • motywy zawierania małżeństwa, • czynniki warunkujące trwałość małżeństwa, • powodzenie relacji małżeńskiej i rodzinnej, • troska o osoby chore i niepełnosprawne, • sytuacja rodziny w przypadku śmierci dziecka przed narodzeniem, • śmierć w rodzinie i współtowarzyszenie bliskim w przeżywaniu żałoby, • zachowanie pamięci o zmarłych.

7. Rodzina a normy i prawo

- etyka życia małżeńskiego i rodzinnego, • przepisy prawa chroniące rodzinę.

4) PODRĘCZNIK I ĆWICZENIA, Z KTÓRYCH KORZYSTA NAUCZYCIEL (nie ma obowiązku zakupu przez Rodzica);

- Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie. Program nauczania dla klasy 8 szkoły podstawowej

Teresa Król, wydawnictwo: RUBIKON

- Ćwiczenia dla klasy 8 szkoły podstawowej. Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie

Teresa Król, wydawnictwo: RUBIKON

11) WYKORZYSTYWANE BĘDĄ MATERIAŁY I ŚRODKI DYDAKTYCZNE WYDAWNICTWA RUBIKON TAKIE JAK: podręcznik „Wędrując ku dorosłości”, zeszyt ćwiczeń z tej serii (ksera), filmy edukacyjne, prezentacje multimedialne, plansze papierowe, zasoby cyfrowe Internetu oraz słowniki, programy interaktywne, animacje itp.

12) METODY:

metody oparte na słowie: mini wykład, opowiadanie, pogadanka, opis, dyskusja, praca z książką;

metody aktywizujące: burza mózgów, sytuacyjna, inscenizacji, problemowa, praca w grupach, drama, rebusy, krzyżówki, praca z tekstem lub filmem itp.

Klasa 8

Nr	Temat	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Podział na grupy
1.	Budowanie relacji międzyosobowych	Uczeń potrafi: – podać zasady pracy na zajęciach WDŻ, – przyjąć postawę refleksji wobec samego siebie, – dokonać samooceny, – określić, czym jest samowychowanie, – wskazać znaczenie budowania więzi między ludźmi, – wskazać na atuty życia wspólnotowego w organizacjach, stowarzyszeniach, wolontariacie, sporcie itp. Uczeń uświadomi sobie: – potrzebę wyzwolenia autorefleksji niezbędnej do samowychowania, – celowość otwierania się na relacje z innymi ludźmi.	CAŁA KLASA
2.	Na początek zakochanie	Uczeń potrafi: – scharakteryzować miłość jako postawę życzliwości i odpowiedzialności, – określić cechy osoby zakochanej, – nazwać emocje towarzyszące zakochaniu, – opisać miłość platoniczną, – uzasadnić, że możliwa jest droga do miłości od przyjaźni, – wskazać na różnice oczekiwań chłopców i dziewcząt w młodzieńczych związkach. Uczeń uświadomi sobie: – Potrzebę wypracowania postawy empatii i życzliwości wobec innych.	CAŁA KLASA
3.	O etapach i rodzajach miłości	Uczeń potrafi: – przedstawić etapy rozwoju miłości, – dokonać charakterystyki: • miłości warunkowej „jeżeli”, • ze względu na... „ponieważ”, • bezwarunkowej, czyli osobowej, – zaprezentować rodzaje miłości, – opisać postawę osoby kochającej miłością dojrzałą. Uczeń uświadomi sobie: – miłości można się uczyć i kształtować postawę dawcy.	CAŁA KLASA
4.	Choroby przenoszone drogą płciową	Uczeń potrafi: – podać główne przyczyny szerzenia się chorób przenoszonych drogą płciową, – określić czynniki zwiększające ryzyko zakażenia, – wymienić czynniki chorobotwórcze, – dokonać charakterystyki jednostek chorobowych, – wymienić sposoby prewencji chorób przenoszonych drogą płciową. Uczeń uświadomi sobie: – potrzebę abstynencji seksualnej do małżeństwa jako skutecznej ochrony przed	CAŁA KLASA

		chorobami przenoszonymi drogą płciową.	
5.	AIDS	Uczeń potrafi: – opisać istotę zakażenia HIV i choroby AIDS, – przedstawić historię epidemii AIDS w Polsce i na świecie, – wymienić sytuacje i zachowania podczas których można zakażyć się wirusem HIV, – omówić przebieg choroby AIDS, – opisać takie zachowania, które nie grożą zakażeniem się HIV. Uczeń uświadomi sobie: – że swoboda seksualna jest zagrożeniem dla zdrowia a nawet życia człowieka.	CAŁA KLASA
6.	Niepłodność i wielkie pragnienie dziecka	Uczeń potrafi: – omówić główne funkcje płciowości, – określić, czym jest zdrowie prokreacyjne, – wskazać sposoby zapobiegania niepłodności, – omówić rodzaje niepłodności, – przedstawić naprotechnologię jako sposób leczenia niepłodności, – scharakteryzować techniki sztucznego zapłodnienia i dokonać ich moralnej oceny. Uczeń uświadomi sobie: – że rodzicielstwo zastępcze lub adopcja może być źródłem satysfakcji i spełnienia w rodzicielstwie.	CAŁA KLASA
7.	Czy warto czekać?	Uczeń potrafi: – wyjaśnić, na czym polega odpowiedzialność w sferze seksualnej, – przedstawić argumenty natury psychologicznej, zdrowotnej, społecznej i moralnej za inicjacją w małżeństwie, – obalić obiegowe mity dot. inicjacji seksualnej „trzeba się sprawdzić”, argument „kota w worku”, „wszyscy tak robią”, „wystarczy tylko się zabezpieczyć”. Uczeń uświadomi sobie: – że budowanie więzi między mężczyzną i kobietą wymaga wiedzy oraz przyjęcia i respektowania norm etycznych.	CAŁA KLASA
8.	O dojrzałości do małżeństwa	Uczeń potrafi: – uzasadnić, dlaczego okres narzeczeństwa jest ważny, – wymienić i scharakteryzować rodzaje dojrzałości do małżeństwa, – omówić kryteria wyboru współmałżonka i podać motywy zawierania małżeństwa, – dokonać charakterystyki czynników warunkujących trwałość i powodzenie relacji małżeńskiej, – przedstawić wewnętrzne i zewnętrzne zagrożenia rodziny, – wymienić akty prawne chroniące życie małżeńskie i rodzinne. Uczeń uświadomi sobie: – potrzebę stwarzania w małżeństwie i rodzinie klimatu miłości, szacunku, troski i bezpieczeństwa.	CAŁA KLASA
9.	Wobec choroby, cierpienia i śmierci	Uczeń potrafi: – opisać sytuację rodziny, która troszczy się o osoby chore i niepełnosprawne, – zaproponować sposoby pomocy (wolontariat) rodzinie z potrzebami, – przedstawić sytuację rodziny, w której zmarło dziecko po lub przed urodzeniem, – opisać postawę członków rodziny wobec osoby umierającej, – przedstawić etapy przeżywania żałoby. Uczeń uświadomi sobie: – że jest ogniwem w łańcuchu pokoleń i powinien zachować pamięć o przodkach.	CAŁA KLASA
10.	Rozwój psychoseksualny człowieka	Uczeń potrafi: – przedstawić biologiczną determinację płci, – omówić znaczenie okresu dzieciństwa i środowiska rówieśniczego dla identyfikacji z własną płcią, – określić, czym jest kobiecość/męskość, – określić rolę uczuć i sposoby uzewnętrzniania, a także ich odbierania. Uczennica/UCZEŃ uświadomi sobie: – potrzebę akceptacji własnej płciowości, – znaczenie więzi emocjonalnych: przyjaźni, zakochania, miłości.	DZ/CH
11.	Seksualność człowieka i związane z nią zagrożenia	Uczeń potrafi: – scharakteryzować trzy poziomy seksualności człowieka, – przedstawić zagadnienie procesu dojrzewania człowieka w sferze seksualnej – przechodzenia od dominanty podkorowej do korowej, – określić, na czym polegają zagrożenia i szkody związane z niedojrzałym i nieodpowiedzialnym traktowaniem popędu seksualnego. Uczeń uświadomi sobie: – potrzebę wypracowania integracji seksualnej i	DZ/CH

		odpowiedzialnego przeżywania własnej płciowości.	
12.	Przedwczesna inicjacja seksualna	<p>Uczeń potrafi: – określić, czym jest przedwczesna inicjacja seksualna, – scharakteryzować związek między aktywnością seksualną a miłością, szacunkiem i odpowiedzialnością, – przedstawić skutki przedwczesnej inicjacji seksualnej, – wymienić argumenty biomedyczne, psychiczne, społeczne i etyczne za inicjacją seksualną w małżeństwie, – wskazać na problemy związane z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej.</p> <p>Uczeń uświadomi sobie: – potrzebę wypracowania postawy odpowiedzialności za wybory związane z aktywnością seksualną i miłością.</p>	DZ/CH
13.	Metody rozpoznawania płodności	<p>Uczeń potrafi: – określić na czym polega planowanie dzietności rodziny i jakie aspekty należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji prokreacyjnych, – wyjaśnić, na czym polega odpowiedzialność mężczyzny i kobiety za sferę seksualną i prokreację, – przedstawić fizjologię płodności i wymienić hormony warunkujące płodność kobiet i mężczyzn, – zaprezentować metody rozpoznawania płodności, ich przydatność w planowaniu rodziny i diagnostyce zaburzeń.</p> <p>Uczeń uświadomi sobie potrzebę: – wypracowania postawy odpowiedzialnego rodzicielstwa, – respektowania praw natury, ekologii rodziny.</p>	DZ/CH
14.	Antykoncepcja i środki wczesnoporonne	<p>Uczeń potrafi: – podać definicję antykoncepcji i środków wczesnoporonnych, – wymienić rodzaje środków antykoncepcyjnych, – opisać mechanizm działania środków antykoncepcyjnych i wczesnoporonnych, – dokonać oceny stosowania poszczególnych środków w różnych aspektach, np. medycznym, ekologicznym i moralnym, – odróżnić działanie środka antykoncepcyjnego od wczesnoporonnego.</p> <p>Uczeń uświadomi sobie: – że płodność i planowanie rodziny jest wspólną sprawą kobiety i mężczyzny; troska o zdrowie dotyczy ich obojga.</p>	DZ/CH

